

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina VIII

Broj 63/64

Lipanj/ Srpanj 2010.

Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

*HRVATSKI PREDSJEDNIK IVO JOSIPOVIĆ
U POSJETU CRNOJ GORI*

Učvršćivanje prijateljstva

Okus koji razotkriva užitke.

www.jedo.hr

KING
KRALJ UŽITKA

IX. GODIŠNJA SKUPŠTINA HGDCG

Animirati mlade

STR. 7

HRVATSKE SVJETSKE IGRE U
ZADRU

26 medalja!

STR. 12

PROSLAVA DANA DRŽAVNOSTI RH

U znaku broja 4

STR. 18

LJETNA ŠKOLA LIBERALNE
DEMOKRACIJE

Obnova kulture

STR. 22

PERSPEKTIVE KOTORA

Stoljetne veze sa Europom

STR. 32

IZ KOTORSKE BISKUPIJE

Blagoslovljen i otvoren Muzej sakralne umjetnosti

STR. 36

LIKOVNA MONOGRAFIJA
MELITA BOŠNJAK

Neumorna slikarica bokeljskog pejzaža

STR. 46

Poštovani čitatelji

Ljeto je doba odmora, putovanja, kulture... Ako ne živite na moru, pa tada ponajviše radite. Crnogorskim je političarima, bilo da su radili ili odmarali ovoga ljeta, već krenula veoma dinamična politička jesen. Izborni zakon, rađen rekordnih 30 mjeseci, još čeka na usaglašavanje sa Ustavom usvojenim prije četiri godine, i europske su institucije poručile da se taj posao mora dovršiti što prije. Za 21. rujna je zakazana parlamentarna rasprava, a kompromis se do tada mora naći.

Zakon predviđa "punu autentičnu zastupljenost manjina". Sve manjine mogu konkurirati za nekoliko mjesta u parlamentu na osnovi procenata. To je suštinska promjena u odnosu na pet garantiranih mandata za albansku manjinu. Radi se o originalnom rješenju koje su crnogorski parlamentarci, uz stručnu pomoć, osmislili, a koje je proizvod višegodišnjeg iskustva.

Novim rješenjem neće se bitnije promijeniti broj mjesta koja će u Skupštini Crne Gore pokrivati manjinski predstavnici.

Ako je vjerovati, a vjerujemo prognozama zasnovanim na znanstvenim istraživanjima uglednog prof.dr. Milenka Pasinovića, taj će Zakon možda biti manje značajan od problema s kojim se već neko vrijeme suočavaju Hrvati u Crnoj Gori – da li su uopće manjina ili etnička grupa.

"To ovisi o mladima, kojih je punoljetnih sada 13,84%. Pitanje je da li ćemo uopće dostići census od 0, 7% za ulazak u parlament", upozorio je Pasinović, koji je upitao da li su to mladi utonuli u ravnodušnost prema svemu, pa i prema svom nacionalnom korpusu. Upozoravajući je i podatak da samo 39% Hrvata u Boki govori maternjim jezikom.

Hrvatsko građansko društvo ostvarilo je za devet godina postojanja nesporne rezultate u očuvanju identiteta. Knjižnica iz dana u dan ima sve više naslova, izdavačka djelatnost je kontinuirana, nebrojene su aktivnosti iz oblasti kulture, povijesti, sporta... koje mogu privući mlade. Nadamo se da je došlo vrijeme kada će se to prepoznati i od strane pripadnika hrvatske zajednice koji odlučuju o financiranju takvih projekata. Da će se na ovogodišnjem natječaju Fonda za manjine konačno uspostaviti zakonitost u raspodjeli sredstava namijenjenih upravo očuvanju identiteta.

Ali to je već tema za sljedeće izdanje. Do tada, posjet hrvatskog predsjednika Ive Josipovića, veliki posao zagrebačke tvrtke Geofoto za izvedbu geodetskoga projekta koji će biti temeljem katastra Crne Gore, podatak da crnogorski vojnici odlaze u Afganistan u odorama rađenim u Hrvatskoj... govore kako na državnoj razini odnosi kontinuirano idu uzlaznom putanjom, što svakako ulijeva optimizam da će se i ostali problemi riješiti. No, to ipak najviše ovisi o nama samima.

**Vaša urednica
Tamara Popović**

"Hrvatski glasnik", Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0) **32 304 232** Faks: +382 (0) **32 304 233**
E-mail: hgd-kotor@t-com.me
Žiro-račun: **510-4741-76**
Osnivač: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović**
Uređivački odbor: **Tripo Schubert, Marija Mihaliček, Joško Katelan, Željko Filičić** Fotografije: **Foto Parteli, R. Milić, S. Kordić, N. Dabanović**
Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale – Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

Učvršćivanje prijateljstva

Predsjednik Republike Hrvatske **Ivo Josipović** doputovao je, na poziv crnogorskog kolege **Filipa Vujanovića**, 1. srpnja u dvodnevni službeni posjet Crnoj Gori.

Uz najviše državne počasti, hrvatskog predsjednika i izaslanstvo na pisti podgoričke zračne luke dočekaio je predsjednik Crne Gore. Josipović, kojemu je ovo bio prvi službeni posjet Crnoj Gori otkako je

Josipović se u Kotoru sastao s predstavnicima hrvatske zajednice. Uoči posjeta kazao da u Crnu Goru ne dolazi kako bi razgovarao o prošlosti, nego o budućnosti, jer je vrijeme za suradnju na dobrobit svih građana

preuzeo dužnost, po dolasku se susreo s predsjednikom crnogorskog parlamenta **Ran-**

kom Krivokapićem i premijerom **Milom Đukanovićem**. Josipović je uoči posjeta ka-

Vujanović dočekuje Josipovića uz najveće počasti

Predsjednici Vujanović i Josipović na Cetinju

U PRVOM SLUŽBENOM POSJETU CRNOJ GORI

zao da u Crnu Goru ne dolazi kako bi razgovarao o prošlosti, nego o budućnosti, jer je vrijeme za suradnju na dobrobit svih građana.

„Hrvatska će pomoći Crnoj Gori u pristupanju Europskoj uniji tako što će joj prenijeti svoje iskustvo“, rekao je Josipović, te dodao da će europskim institucijama prenositi afirmativan stav o Crnoj Gori.

„Crna Gora je prijatelj Hrvatske i zasigurno zaslužuje da bude u EU“, rekao je Josipović.

Suradnja je na svim područjima veoma dobra, a između Crne Gore i Hrvatske nema otvorenih pitanja - ako se ne računa pitanje trajne granice i Prevlake.

Ali Josipović je i ovom prilikom izjavio kako postoji čvrsta namjera Zagreba i Podgorice da se pitanje razgraničenja na poluotoku Prevlaka riješi na civilizirani način: „Biti će i trajno riješeno, kada dođe vrijeme da se to obavi. Sada je na snazi sporazum koji očito odgovara i jednoj i drugoj strani, i dobar je primjer odličnog sporazumijevanja iz-

među dvije države.“

Crnogorski čelnici se potpuno slažu s gostom iz Hrvatske i ističu kako će Podgorica prihvatiti svaki rezultat međunarodne arbitraže.

U razgovoru hrvatskog predsjednika sa crnogorskim uglednicima istaknuti su primjerni odnosi za čitavu regiju.

Tijekom razgovora s Josipovićem, predsjednik Skupštine Crne Gore Ranko Krivokapić je izrazio zadovoljstvo suradnjom i političkim kontaktima između Crne Gore i Hrvatske. „Oni mogu biti primjer dobrih odnosa u regiji, čime i Hrvatska i Crna Gora potvrđuju svoju istinsku europsku opredijeljenost“, rekao je Krivokapić.

Krivokapić je, kako je priopćeno, zahvalio Josipoviću na suradnji u procesu europskih integracija, osobito u povodu ustupanja prijevoda europske pravne stečevine Crnoj Gori.

Naglasio je i potrebu daljeg intenziviranja suradnje na gospodarskome planu, za koju je dobra osnova međudržavni Savjet za gospodarsku su-

radnju.

Predsjednik Vlade Crne Gore Milo Đukanović i predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović izrazili su obostrano zadovoljstvo što dobre političke odnose, uz značajnu frekvenciju susreta na visokom državnom nivou, karakteriše i intenzivna bilateralna suradnja.

Crnogorski predsjednik Vujanović rekao je da u borbi protiv organiziranog kriminala dvije države trebaju biti saveznice. „Naš interes je da budemo saveznici do kraja u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije, jer oni ne poznaju granice. Prenio sam Josipoviću našu želju da dva ministarstva pravde taj sporazum što prije zaključe.“ Dva predsjednika najavili su da će ministri pravosuđa Hrvatske i Crne Gore uskoro potpisati sporazum o međusobnom izručenju osoba optuženih za najteža krivična djela.

Potrebu za suradnjom u borbi protiv zločina ističe i hrvatski predsjednik: „Prošlo je vrijeme kada su kriminalci

Susret Josipovića s crnogorskim premijerom Milom Đukanovićem

bolje surađivali od država i doista mislim da je zaključivanje ugovora o ekstradiciji važan čin. Hrvatska je to učinila sa Srbijom i siguran sam da će to učiniti i sa Crnom Gorom“, kazao je Josipović koji je uvjeren kako će to značiti prekretnicu u borbi protiv kriminala u regiji.

U okviru službenog posjeta Crnoj Gori, Josipović je 2. srpnja boravio u Kotoru gdje se sastao s crnogorskim predsjednikom Vujanovićem, gradonačelnicom Kotora **Marijom Čatović** te generalnim konzulom RH u Kotoru **Božom Vodopijom**. U Pomorskom muzeju organiziran je susret s predstavnicima hrvatskih udruga i hrvatske manjine. Nazočni su bili predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr. **Ivan Ilić**, tajnik HGDCG **Tripo Schubert**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Miroslav Franović**, predsjednica Hrvatske građanske inicijative **Marija Vučinović**, parlamentarna zastupnica HGI **Ljerka Dragičević** i predsjednik Krovne udruge **Zvonimir Deković**.

Na sastanku je razgovarano o njihovom aktualnom statusu u Crnoj Gori, a osim predsjednika Ive Josipovića i Filipa Vujanovića, nazočili su i gradonačelnici Kotora Maja Čatović i Dubrovnika **Andro Vlahušić**. Tijekom razgovora istaknuta je potreba bolje suradnje na kulturnom polju s dubrovačkom regijom, za koju je dubrovački gradonačelnik obećao dati potporu.

„Hrvatska manjina odigrala je važnu ulogu u osamostaljenju Crne Gore. Problema u prošlosti bilo je dosta, međutim ono što ohrabruje su sve bolji odnosi između dvije zemlje kojima je zajednička politika zaštita manjinskih prava i afirmacija manjina“, naglasio je nakon susreta hr-

*Nakon susreta u Kotoru:
Ilić, Josipović, Schubert*

Susret Josipovića s Krivokapićem

vatski predsjednik. On je izrazio zadovoljstvo i bogatom kulturnom aktivnošću Hrvata u Boki kotorskoj. Najavljeno je kako će u idućoj godini u Kotoru biti otvoren novi objekt u kojem će biti smješten konzulat RH, a bit će namijenjen i kulturnim aktivnostima Hrvata u Boki kotorskoj.

Komentirajući pitanje novinara o slučaju Morin, hrvatski predsjednik kazao je da zna za to suđenje ali ne želi ocjenjivati rad crnogorskog pravosuđa. „Važno je da je proces proveden, a krivci osuđeni“, kazao je Josipović.

Crnogorski predsjednik također je kazao kako obje zemlje imaju dobar odnos prema manjinama, a kad je u pitanju granični prijelaz na Debelom brijegu koji koriste uglavnom stanovnici Boke kotorske i dubrovačkog područja, izrazio je uvjerenost da će obje države učiniti sve da se prohodnost s graničnim prijelazom učini što boljim.

Mediji su otkrili i kako Josipović ima rođake u Crnoj Gori. Dvije sestre njegovog oca su udane za Crnogorce i njegovi rođaci žive u Nikšiću.

Radno predsjedništvo Skupštine

IX. GODIŠNJA SKUPŠTINA HRVATSKOG GRAĐANSKOG DRUŠTVA CRNE GORE

Animirati mlade

**Nakon Skupštine, kao poklon za
Dan HGDCG od Ministarstva
kulture Republike Hrvatske, održan
je koncert Zagrebačkog gudačkog
kvarteta u bazilici Sv. Tripuna**

Udvorani palače Bizanti održana je 18. lipnja IX. redovita godišnja Skupština Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

Skupštini su kao gosti nazočili počasni članovi društva iz Dubrovnika **Igor Žuvela** i **Miše Galjuf**, te povjerenik za RH **Krunoslav Težak**. Generalni konzul Republike Hrvatske **Božo Vodopija** pozdravio je nazočne i poželio uspješan rad u ime Veleposlanstva RH u Podgorici i Konzulata u Kotoru.

“Želim čestitati na svemu što ste uradili i uspjeli, pogotovu u vrijeme recesije. Ali gdje nema novaca, ima srca i entuzijazma”, kazao je Vodopija.

Nazočila je i savjetnica veleposlanika **Petra Turčinovića Ana Modun**.

Skup je pozdravio i viceadmiral Bokeljske mornarice **Ilija Radović**, koji je poželio uspješan rad. On je naglasio

**Koncert Zagrebačkog
kvarteta u bazilici
Sv. Tripuna**

odličnu suradnju između Bokeljske mornarice i Hrvatskog građanskog društva i poželio da se tako nastavi i narednom periodu.

Predsjednik Matice crnogorske – ogranak Kotor **Slavko Mandić** kazao je kako je HGDCG jedna iznimno važna organizacija koja je odavno prevazišla okvire udruge. On je naglasio kako mu je iznimna čast što je na Skupštini društva koje je sve uradilo da približi i spoji dvije države – Hrvatsku i Crnu Goru.

Predsjednik društva prim. dr. **Ivan Ilić** u uvodnom izlaganju kazao je kako su u prethodnom periodu, unatoč poteškoćama, realizirani svi zacrtani projekti. Tajnik **Tripo Schubert** podnio je izvješće o radu društva i financijskom poslovanju. Govorio je o tome s koliko se napora i uz dosta problema ipak uspijevaju realizirati ne samo tradicijske manifestacije društva, nego i novi projekti, posebice u izdavačkoj djelatnosti.

Skupština je usvojila plan rada i financijski plan, kao i izmjene Statuta HGDCG. Radno predsjedništvo činili su predsjednik Ilić, tajnik Schubert i predstavnici podružnica Podgorica, Bar, Herceg Novi, Tivat i Kotor. Predsjednik Verifikacione komisije bila je **Danijela Vulović**

Skupštini su se obratili i prof.dr **Milenko Pasinović** i odvjetnik **Boško Grgurević**.

“Ovo je društvo profilirano i ima značajne rezultate”, kazao je među ostalim Grgurević. Osvrnuvši se na probleme koje HGDCG ima u tzv. tihom ratu s ostalim “fantomskim udrugama”, naglasio je kako opstaje unatoč financijskoj blokadi, prije svega od strane HNV.

“Stoga se HGDCG može s pravom nazvati džinom među patuljcima”, ocijenio je Gr-

Intoniranje himni

gurević. Kao odvjetnik, govorio je o izmjenama Statuta koje su predložene i usvojene na ovoj Skupštini.

Prof. dr. Pasinović govorio je o aktualnom trenutku u kojem se nalaze Hrvati Crne Gore – da li su manjina ili etnička grupa.

“To ovisi o mladima, kojih je punoljetnih sada 13,84%. Pitanje je da li ćemo uopće dostići cenzus od 0, 7% za ulazak u parlament”, upozorio je Pasinović, koji je upitao da li su to mladi utonuli u ravnodušnost prema svemu, pa i prema svom nacionalnom korpusu. Pogledajte samo starosnu strukturu HNV i HGI, dodao je Pasinović.

“Participiranje u drugim, jačim političkim partijama ne bi trebalo da bude problem. Partijska pripadnost ne treba da potire nacionalnu”, istaknuo je Pasinović i dodao kako je upozoravajuća činjenica da samo 39% Hrvata u Boki govori maternjim jezikom.

On je zahvalio gradonačelniku Podgorice **Miomiru Mu- goši** i svima koji su omogućili da podružnica HGDCG ima prostor za okupljanje u glavnom gradu Crne Gore. “Mi u Kotoru to nemamo”, dodao je Pasinović.

Aljoša Camović je zahvalila

**Branka Bezić
Filipović**

ispred podružnice Podgorica veleposlaniku Petru Turčinoviću što im je omogućio da se do dobivanja prostora sastaju u prostorijama Veleposlanstva RH.

U ime podružnice Bar nanočne je pozdravio **Božo Šaltić**, koji je govorio o problemima s kojima se susrijeće njihovo iznimno aktivno članstvo, a prije svega u svezi nedostatka prostora za okupljanje.

Mirko Vičević predložio je, a Skupština usvojila, da Hrvatsko građansko društvo uzme za obvezu da u narednom razdoblju priđe utemeljenju lanca društava prijateljstva širom Crne Gore, Republike Hrvatske i zajedničke dijasporu širom svijeta, budući da je najpozvanije zbog dosadašnjeg rada, priznanja i rezultata da to uradi.

Nakon Skupštine, kao poklon za Dan HGDCG od Ministarstva kulture Republike Hrvatske, održan je koncert

Zagrebačkog kvarteta u bazilici Sv. Tripuna. Na programu su bila djela Josepha Haydna, Antonina Dvoraka i našeg sugrađanina Iva Brkanovića.

Zagrebački kvartet je najstariji hrvatski ansambl. Utemeljili su ga daleke 1919. godine Vaclav Huml, Ladislav Miranov, Milan Graf i Umberto Fabbri. Do konca prvog razdoblja djelovanja (1943) u Kvartetu su djelovali mnogi istaknuti glazbenici, među kojima se ističu Dragutin Arany, Zlatko Topolski te Stjepan Šulek. Drugo razdoblje Zagrebačkog kvarteta počinje 1954. kada ga ponovno utemeljuju Josip Klima, Tomislav Šestak, Dušan Stranić i Zvonimir Pomykalo. Tijekom dotadašnjih četrdesetljeća tog razdoblja, među ostalima, kroz Kvartet su prošli i Zlatko Balijski, Fred Kiefer, Josip Stojanović, Ivan Kuzmić, Dorđe i Marija Trkulja, Goran Bakrač i drugi, a današnji sastav Kvarteta čine Goran Končar, Davor Philips, Ante Živković i Martin Jordan.

Kvartet je nastupao u znamenitim koncertnim dvoranama poput Sydney Opera House, New York UN Concert Hall, Berlin Schauspielhaus, London St. John Smith Sq. i mnogim drugima. Brojni tonski zapisi, između ostalog preko 40 gramofonskih ploča, govore o bogatom repertoaru Zagrebačkog kvarteta, ali i o trajnoj skrbi za domaće glazbeno stvaralaštvo. Mnogi domaći i inozemni skladatelji već od 1920. godine posvetili su svoja djela Zagrebačkom kvartetu. Tijekom svoga djelovanja Kvartet je nagrađen brojnim domaćim i inozemnim nagradama.

Na dan osnutka HGDCG, 23. lipnja, Hrvatska Matica iseljenika iz Splita, pod vodstvom **Branke Bezić Filipović**, upriličila je u dvorani palače Bizanti projekciju filma „100 godina splitske kinematografije“ i prikaz hrvatskih velikana na markama, autora poznatog splitskog filateliste **Pjera Baranovića**. DVD je podijeljen na više

djelova u kojima su predstavljani Hrvati iz područja znanosti, umjetnosti, politike, športa, glazbe. Na sam vrh treba staviti poštansku marku Argentine, posvećenu utemeljitelju daktiloskopije, Ivanu Vučetiću. U drugoj zemlji Južne Amerike, Boliviji, objavljena je marka Simonu Martiniću, utemeljitelju filatelije u toj zemlji. Francisco Orlic Bolmarcich dobio je marku Kostarike, jer je kao predsjednik te države pomogao njen razvoj 60-ih godina prošloga stoljeća, a bio je i organizator povijesnog susreta latinoameričkih predsjednika s Johnom Kennedyjem. Tu je i legendarni igrač baseballa Roger Maris (podrijetlom Maras iz Senja), kojemu su marku posvetile Sjedinjene Američke Države. On je potukao rekord igrača Babe Rutha, kada je 1961. godine postigao 61 "home run". Pošta Čilea posvetila je marku Spomeniku hrvatskom iseljeniku u Punta Arenasu, a austrijska Hrvatskom kulturnom društvu u Gradišću.

UČIMO HRVATSKI

Priredila:

prof. Marina BASTAŠIĆ

Kršćansko nazivlje: Tijelovo – smisao i značenje blagdana

Ove je godine blagdan Tijelova obilježen 3. lipnja. Tijelovo se smatra državnim praznikom, te je neradni dan. Sve ono što je Isus govorio na o svome tijelu i svojoj krvi, dogodilo se na posljednjoj večeri. On tada kruh pretvara u svoje tijelo, te vino u svoju krv, te svojim učenicima daje da jedu i piju. Isus je zapovjedio da to i oni čine na njegovu uspomenu.

To se događa pri svakoj svetoj misi. Na taj način Krist ostaje nazočan u svojoj Crkvi, te ostvaruje čvrsto duhovno jedinstvo sebe i svoje Crkve u zajedništvu s Ocem i Duhom Svetim.

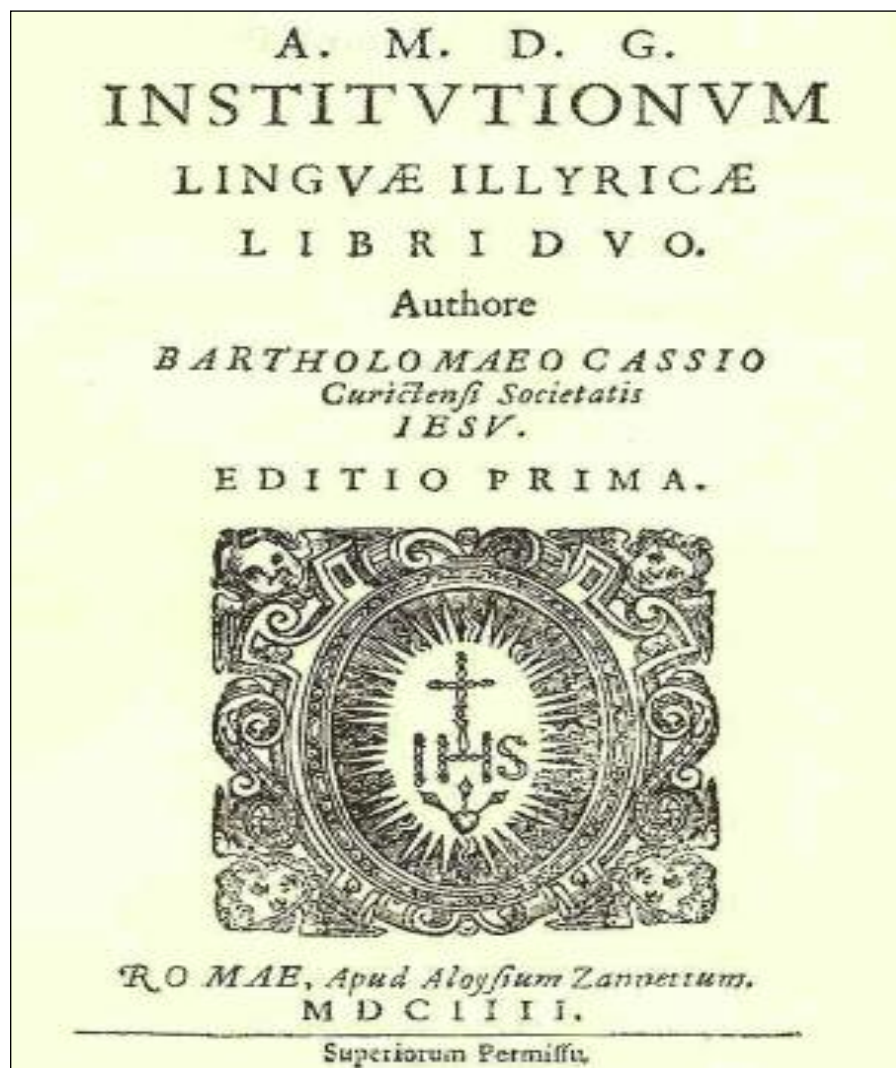
Dakle, kruh postaje tijelo Kristovo, ma vino Njegova krv. To je ujedno i vrhunac euharistijskog slavlja. Primanje tijela i krvi Kristove pod prilikama kruha i vina naziva se svetom pričesti.

Ovaj se blagdan u našoj tradiciji različito nazivao: Presveto tijelo, Božje tijelo, Kristovo tijelo, a u nekim se krajevima nazivao i Božjim danom, kako ima zapisano Bartol Kašić u svom Ritualu rimskom.

U nekim se krajevima naziva i Brašančevo, što je vezano uz riječ brašno kao simbol hrane, u ovom smislu duhovne hrane.

Jezični savjetnik: Žetva je počela

Stari je to izraz. Obilno je potvrđen u našim najstarijim izvorima. Osnovno joj je značenje „sabiranje i spremanje usjeva, poljskog i vrtnog ploda kad je sazreo, pa je prikladan za uporabu“. Zatim oz-

načava i proizvod, dobit, dohodak, nagradu za uloženi trud.

U uskoj vezi sa starijom tehnologijom, žetva je najčešće obuhvaćala one poslove koji su se obavljali srpom. No, kako je tehnologija napredovala, tako je i žetva mijenjala svoje fraze, pa je danas normalno upotrijebiti riješ žetvu za „ubiranje plodova žitarica kombajnom“.

Značenje ove riječi jest široko, a najobuhvatnije je u ubiranju plodova uopće, i to u pravom i prenesenom smislu. Riječ žetva naći ćemo i u prenesenome smislu u biblijskim tekstovima, poslovicama i dr. Međutim, nama je najbolje da pripazimo na našu žetvu, jer stara poslovice

glasi: Kako siješ, tako žanješ. Stoga, vodite brigu o svojim plodovima i redovito ih zalijevajte dobrotom, iskrenošću i poštovanjem...

Jeste li znali?

Bartol Kašić, rođen na otoku Pagu 15. kolovoza 1575. godine, jedan je od najvećih hrvatskih jezikoslovaca. Autor je prve hrvatske gramatike *Institutionum linguae illyricae libri duo* ili *Ustroj ilirskog/hrvatskog jezika u dvije knjige*, čije je prvo izdanje objavljeno u Rimu, 1604. godine. Uspio je i u objavljivanju djela vjerskog sadržaja, od kojih su najpoznatiji *Ritual rimski* i prijevod *Svetog pisma*.

VELIKI USPJEH NAŠE DELEGACIJE NA II. HRVATSKIM SVJETSKIM IGRAMA U ZADRU

26 MEDALJA!

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Na Drugim Hrvatskim svjetskim igrama održanim od 18. do 23. srpnja u Zadru natjecatelji iz Crne Gore postigli su izniman uspjeh: nogometaši i vaterpolisti osvojili su zlatne medalje u ekipnim natjecanjima,

tenisači **Zvonko Usanović** i **Klaud Katelan**

osvojili su zlato u dublu, pojedinačno srebro i bronz u kategoriji veterana. Brončanu medalju u plivanju 50 m slobodno osvojio je

Marin Restović, a bronzom se okitio i bočar **Mato Krstović**. Delegacija od 26 sportaša vratila se sa ukupno 26 medalja, a uspjeh je tima veći

što su se

prvi puta pojavili na natjecanju koje se organizira u 12 sportskih disciplina i na kojem sudjeluje više od 750 natjecatelja s pet kontinenata: iz Argentine, Australije, Austrije, Belgije, BiH, Brazila, Čilea, Danske, Francuske, Hrvatske, Italije, Južnoafričke Republike, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke, Rumunjske, SAD, Slovačke, Srbije, Švedske, Švicarske i Venezuele.

Odlazak delegacije organiziralo je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, koje je član Hrvatskog svjetskog kongresa.

„Kao član Svjetskog komiteta prošle godine smo dobili poziv od predsjednika kongresa **Josipa Sovulja** i ravnatelja HSI **Jura Strike**, da predstavljamo Crnu Goru na Hrvatskim svjetskim igrama 2010. U suradnji s potpredsjednikom općine Tivat **Ilijom Janovićem** koji je organizirao ekipu nogometaša i bočara, formirana je naša sportska delegacija koja je postigla izniman rezultat“, izjavio je tajnik HGDCG **Tripo Schubert**.

„Mini olimpijadu“ svečano su otvorili ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske **Gordan Jandroković** i kanadska ministrica hrvatskih korijena **Lynne Yelich**. Veleposlanik Igara iz Crne Gore bio je proslavljeni vaterpolista **Mirko Vičević**.

Prva medalja osvojena je u plivanju,

Predsjednik HSK Josip Sovulj

Delegacija natjecatelja iz Crne Gore na otvorenju Igara

a Marin Restović pridružio se nakon toga ekipi vaterpolista koju su činili: **Vojo Peković, Željko Đurović, Željko Dončić, Đorđe Radošević, Srećko Pasković, Ivan Brkanović, Srđan Barba i Drago Pejaković**. Pod vodstvom **Željka Vičevića** do zlata su stigli nadmoćno nadigravši mješoviti tim Hrvatskih svjetskih igara, a potom i ekipu Hrvatske, rezultatima 12-9 i 12-7.

Nogometaši pod vodstvom **Ilije Janovića: Uglješa Vuka-**

šinović, Danijel Petković, Šime Kokić, Anton Stjepčević, Josip Pasković, Krsto Krstović, Darko Lasić, Bojan Usanović, Goran Lenac i Anton Petković svoj put do finala počeli su pobjedom protiv Nizozemske od 15-0. Pobjednički niz nastavili su na utakmici protiv mješovitog tima HSI, 14 – 0, a natjecanje u grupi završili su pobjedom protiv Italije 5-1.

Odličnom igrom pobrali su simpatije i samih natjecatelja

i posjetitelja, pa su u polufinalu, unatoč tome što su igrali protiv domaćina, tima Hrvatske - osvajača zlata s Prvih HSI, imali najveću potporu s tribina. Rezultat opet uvjerljiv: 3-1.

U finalu ih je ponovo čekala neugodna ekipa Italije. Rezultat je na kraju bio tijesan, ali dovoljan za zlato: 1-0 za Crnu Goru.

„Vraćamo se sa pregršt medalja, što premašuje sva naša očekivanja. U svakom sluča-

Vaterpolisti

Nogometaši i tenisači

ju, zasluženno, igrali smo odgovorno i kvalitetno. I domaćini i ostale delegacije pratili su nas sa velikim simpatijama. Biti najbolji i pokazati odličnu igru među 12 reprezentacija – na turniru su igrali i Brazil, Australija, Srbija, Rumunjska, Švicarska, Austrija... veliki je uspjeh“, kazao je vođa ekipe Ilija Janović.

Boćari su također imali veliku konkurenciju – natjecalo se 16 reprezentacija i 43 pojedinaca. **Mato Krstović** osvo-

jio je brončanu medalju, **Fra-no Petković** je bio četvrti, a ekipno, skupa s **Dejanom Petkovićem**, boćari su bili četvrti, što ima posebnu težinu jer su sva trojica omladinici, a natjecali su se sa seniorima Bosne i Hercegovine i Hrvatske, prvacima svijeta u boćanju. „Jedina smo reprezentacija koja je imala dva predstavnika u polufinalu“, kazao je nakon natjecanja Krstović i dodao kako su imali nepodijeljene simpatije sa tribina svih

pet dana natjecanja.

Simpatije navijača imali su i tenisači **Katelan** i **Usanović**, pogotovo u finalu dubla kada su pobijedili Amerikanca koji je prethodno porazio Usanovića u finalu singla. Igrao se kvalitetan tenis na visokom nivou, izjavili su tenisači nakon pobjedničkog meča.

Opći je dojam kako je osim na terenima delegacija iz Crne Gore, uglavnom mladih sportaša, svojom odgovornošću, druželjubivošću i ponašanjem

pobrala simpatije i van terena, kod samih domaćina iz Zadra i Posedarja. „Disali smo kao jedno“, jedinstveni su u ocjeni nakon uručjenja medalja, što je bio i slogan ovih igara – „Jedno srce“.

Ambiciozan projekt Hrvatskog svjetskog kongresa uspješno je okončan dodjelom medalja najboljima u 12 disci-

plina. Hrvati iz 24 zemlje vrhunac petodnevnog druženja doživjeli su u prepunom klubu Arsenal.

„Hrvatski svjetski kongres organizator je manifestacije, no može se reći da je 95 posto posla napravio jedan čovjek - ravnatelj Igara. On se zove Jure Strika. Svi mi radimo na Igrama i doprinosimo

koliko možemo, no mi ne živimo u Zadru, ne živimo u Hrvatskoj, tako da je glavnina organizacije i bezbroj detalja palo na Strikina leđa. Ovim putem želio bih mu se zahvaliti na svemu“, istaknuo je **Franjo Pavić**, glavni tajnik HSK.

„Uistinu, Strika bio je sveprisutan gotovo na svim borilištima. Kada je trebalo postaviti neko pitanje vezano za program novinari su tražili Strikin broj, isto kao i glavnina od 2.500 sudionika (sportaši, delegacije...). U inat nerazumijevanju struktura i skromnim sredstvima kojima je raspolagao, na kraju se može reći da je Jure Strika napravio velik posao“.

Tijekom Igara bilo je dosta govora o preseljenju Croo-olimpijade iz Zadra u neki drugi hrvatski, ili grad u Hercegovini. Najviše zbog organizacijskih problema s kojima su HSI bile suočene ove

Ravnatelj HSI Jure Strika

godine. Interes su tako pokazali Split, Šibenik i Međugorje. Ipak, kada je sve završilo, organizatori su poručili da žele ponovno pokušati u Zadru.

„Hrvatske svjetske igre sada su činjenica. Nisu se održale samo jedan put i pale u

Izostala financijska potpora

Sudjelovanje na HSI nije samo pitanje predstavljanja hrvatskih nacionalnih zajednica širom svijeta, već je to, pored prilike za stvaranje novih prijateljstava, kontakata, druženja, i pitanje prestiža. Hrvati iz Crne Gore su to i pokazali. Međutim, za ovakve projekte Hrvatsko nacionalno vijeće nije zainteresirano. Njegov predsjednik Miroslav Franić i parlamentarna zastupnica Ljerka Dragičević ovaj projekt, koji je kandidiralo HGDCG na raspisani natječaj Fonda za manjine, nisu financijski podržali.

Hrvatsko građansko društvo i koordinator iz Tivta Ilija Janović morali su se snalaziti i tražiti sredstva na brojnim adresama kako bi delegacija Hrvata iz Crne Gore uopće otišla na HSI.

zaborav. Bez obzira na sve poteškoće koje smo imali u organizacijskom smislu, možemo reći da se projekt učvrstio i da ide dalje. Sretni smo da je sve dobro završilo, a najviše nas veseli zanimanje sudionika koji su izrazili želju da sudjeluju i na trećim Igrama“, izjavio je na kraju Jure Strika.

Bronca u boćanju: Mato Krstović

*Potpore s tribina
u Posedarju*

**DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE
HRVATSKE OBILJEŽEN U
PODGORICI I KOTORU**

U znaku broja 4

Hrvatska slavi Dan državnosti 25. lipnja, na dan kada je Hrvatski sabor donio odluku o pokretanju postupka razdruživanja od drugih republika SFRJ i Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske

Središnja proslava Dana državnosti i ove je godine održana u Vukovaru. Nakon polaganja vijenaca i paljenja svijeća na Ovčari i Memorijalnom groblju u Vukovaru predsjednica Vlade RH **Jadranka Kosor**, predsjednik Hrvatskoga sabora **Luka Bebić** i hrvatski predsjednik i vrhovni zapovjednik oružanih snaga **Ivo Josipović** prisustvovali su promociji polaznika hrvatskih vojnih škola.

Prije odlaska u Vukovar, državni čelnici s izaslanstvom udruga proizišlih iz Do-

movinskog rata položili su vijence i zapalili svijeće kod spomenika Glasa hrvatske žrtve - Zida boli, kod glavnoga križa u Aleji poginulih branitelja iz Domovinskog rata na Mirogoju te na grob prvoga hrvatskog predsjednika **Franje Tuđmana**. Predsjednik Josipović vijenac je položio i na grobnicu narodnih heroja.

U povodu Dana državnosti u crkvi sv. Marka u Zagrebu služena je misa za poginule pripadnike Oružanih snaga RH i sve žrtve Domovinskog rata.

Viteški ples na Citadeli

Državni čelnici nakon toga bili su na svečanoj sjednici Vlade, a svečanog postrožavanja Hrvatske vojske na Trgu bana Jelačića ove godine nije bilo zbog štednje.

Veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori dr **Petar Turčinović** sa suradnicima organizirao je 10. srpnja svečano obilježavanje Dana državnosti u Crnogorskom narodnom pozorištu u Podgorici. Nazočni su bili predstavnici Vlade Crne Gore, diplomatskog kora, crkava, kulturni djelatnici, te predstavnici hrvatske zajednice, Hr-

vatskog građanskog društva Crne Gore – podružnice Podgorica.

Budući da je ovo bila četvrto obilježavanje Dana državnosti RH koje organizira veleposlanik Turčinović, te četiri godine od neovisnosti Crne Gore, nakon uvodnog obraćanja uslijedio je program u znaku broja četiri: četiri balerine, četiri flautistice, četiri harmonike i četiri saksofona.

Dan državnosti Republike Hrvatske, u Kotoru, kojeg je 25. srpnja organizirao Generalni konzulat Republike Hr-

Vodopija, Nižić, Turčinović sa suprugom u Podgorici

*Turčinović sa suradnicima, djelatnicima
Veleposlanstva RH U Podgorici*

*Generalni konzul Božo Vodopija
na prijemu u Kotoru*

vatske, započeo je Sv. misom za Domovinu u bazilici Sv. Tripuna. Prijemu na Citadeli nazočili su predstavnici političkog i javnog života, diplomatskog kora, crkava, hrvatske zajednice u Crnoj Gori, te brojnih hrvatskih i crnogorskih poduzeća.

Glavni sponzor bila je Dubrovačko-neretvanska županija, a nazočan je bio župan **Nikola Dobroslavić** sa suradnicima.

Nakon intoniranja crnogorske i hrvatske himne uzvanicama se obratio generalni konzul **Božo Vodopija**. Program je svojim nastupom učinila iznimno zanimljivim Viteška kumpanjija iz Blata na Korčuli.

Podsjetimo: **30. svibnja 1990.** konstituiran je prvi višestranački Sabor, nakon prvih demokratskih višestranačkih izbora u novijoj hrvatskoj povijesti. Do 2002.

slavio se kao Dan državnosti, od te se godine slavi kao Dan Hrvatskog sabora. **25. lipnja 1991.** Sabor je izglasao Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti RH, kojom se utvrđuje pokretanje postupka razdruživanja od ostalih jugoslavenskih republika, a sukladno rezultatima referenduma od 19. svibnja, kada je više od 94 posto građana glasalo za hrvatsku samostalnost. Posredstvom međunarodne zajednice, radi lakših pregovora o razdruživanju među bivšim jugoslavenskim republikama, Brnjunskom je deklaracijom od 7. srpnja utvrđen tromjesečni moratorij na primjenu Ustavne odluke. Od 2002, 25. lipnja slavi se kao Dan državnosti.

8. listopada 1991. nakon isteka tromjesečnog moratorija, Republika Hrvatska raskida sve državno-pravne veze s ostalim republikama SFRJ i tako postaje samostalna i neovisna država. Odluka je donesena na sjednici u Ininoj zgradi u zagrebačkoj Šubićevoj ulici, gdje su zastupnici zasjedali iz sigurnosnih razloga. Od 2002. godine slavi se kao Dan neovisnosti, prije te godine nije bio na popisu blagdana.

Biskup kotorski mons. Ilija Janjić

Članice podružnice HGDCG Podgorica

Članovi podružnice HGDCG Podgorica na koktelu u CNP

*NA KORČULI ODRŽANA PRVA LJETNA ŠKOLA
„TEMELJI LIBERALNE DEMOKRACIJE“*

Obnova kulture

Škola je osmišljena s ciljem da se studentima i mladima koje zanimaju ove teme od strane nekoliko vrlo uglednih predavača iz Hrvatske i svijeta predstave razmišljanja o temi demokracije i slobode

Piše:

Tamara POPOVIĆ

Delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore: savjetnik potpredsjednika Vlade za odnose s javnošću mr. **Andrija Petković** i potpredsjednik Liberalne partije Crne Gore **Aleksandar Ljumović**, sudjelovala je na poziv Centra za obnovu kulture od 1. do 7. kolovoza Ljetnjoj školi Temelji liberalne demokracije na Korčuli. Školu koju je poхаđalo 80-ak mladih iz Hrvatske, BiH, Srbije i Crne Gore otvorili su župan dubrovačko-neretvanski **Nikola Dobroslavić**, predsjednik COK-a **Stjepo Bartulica** i gradonačelnik Korčule **Mirko Duhović**. U svom obraćanju župan Dobroslavić je naglasio značaj demokracije za društvo te ukazao na neprestanu potrebu za preispitivanjem i unaprijeđivanjem demokracije. Direktor Škole **Žarko Kovačić** naveo je kako je ona osmišljena s ciljem da se studentima i mladima koje zanimaju ove teme od strane nekoliko vrlo uglednih predavača iz Hrvatske i svijeta predstave razmišljanja o temi demokracije i slobode i da stoga žele raditi s mladima kako bi im omogućili dodatnu kvalitetu koju ne mogu steći redovnim obrazovanjem na sveučilištima te ponuditi jednu cjelovitu viziju o tome kako treba izgledati zdrava demokracija.

Ugledni predavači Prof. dr. **Michael Pakaluk** trenutno je profesor filozofije na Sveučilištu Ave Maria na Floridi, a svrstavaju ga u sami vrh živućih filozofa svijeta. U svojim predavanjima ponajviše je govorio o liberalizmu gdje se najvećim dijelom pozivao na Johna Rawlsa.

Robin Harris, britanski povjesničar, autor i novinar, bio je među ostalim i član kabineta bivše britanske premijerke Margaret Thatcher. U svojim predavanjima govorio je o konzervativizmu, liberalizmu, današnjoj europskoj stvarnosti. Predavanje na temu „Konzervativizam i

slobodama bio 146. od 147. država u istraživanju, a nakon ekonomske reforme koju je najvećim dijelom predvodio Pinera Čile došao na peto mjesto te je pretekao i SAD koji je ovom ekonomistu bio i uzor. U svojim predavanjima govorio je o poukama iz osnivanja SAD-a,

predsjednika Dicka Cheneyja. „Što je danas Zapad?“, „SAD i Europa: Približavanje ili udaljavanje?“ bile su teme o kojima je govorio. Posebno je upozorio na „izumiranje“ Europe u kojoj bi se broj stanovnika drastično smanjivao, no taj proces trenutno zaustavljaju imigranti.

Grad Korčula

Hladni rat: Ronald Regan, Margaret Thatcher i raspad komunizma“ izazvalo je najveću pozornost sudionika.

Jose Pinera, ugledni ekonomist i intelektualac najviše je poznat kao autor mirovinske reforme u Čileu koja se pokazala najefikasnijom. Čile je po ekonomskim

mirovinskim reformama, kao i o Čileu, ekonomskom čudu Latinske Amerike.

Joseph Wood diplomirao je i na U.S. Air Force akademiji u Coloradu te na Francuskom Joint Defense koledžu u Parizu. Bio je i savjetnik za pitanja nacionalne sigurnosti američkog pot-

Korporativno upravljanje“ je bio naslov predavanja **Emila Tedeschia**, Predsjednika uprave Atlantic grupe, tvrtke koja izrasta u jednoga od gospodarskih lidera regije. U svome zanimljivom predavanju Tedeschi je ponajviše govorio o trenutnoj gospodarskoj situaciji.

Prof. dr. Ivo Banac u svome predavanju „Raspad bivše Jugoslavije i naslijeđe komunizma“ detaljno se osvrnuo na razdoblje povijesti od 1945. pa sve do devedesetih godina 20. stoljeća.

Salezijanski svećenik i studentski kapelan Zagrebačke

nadbiskupije don **Damir Stojić** u svom predavanju „Što je ljudska narav“ govorio je s gledišta Svetog pisma te pape Ivana Pavla II. ističući da njegovo predavanje nije namijenjeno samo za katolike već za sve ljude jer ono donosi istinit pogled na život. Osim don Stojića i veliki dio ostalih

Andrija Petković
prigodom obilaska Blata

Kumpanjija, Blato

Blato

Žarko Kovačić: pripreme za završno predavanje

predavača znatan dio svojih izlaganja posvetio religiji.

Predsjednik Centra za obnovu kulture **Stjepo Bartulica** 1992. godine diplomirao je politologiju i klasičnu filologiju na Sveučilištu Missouri-Columbia, magisterij je završio na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, nakon čega upisuje i doktorski studij iz filozofije na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu. Bio je diplomat u službi vanjskih poslova RH od 1993. do 2005., vanjski član Odbora za Hrvate izvan RH. Glavni je koordinator na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu, a obavlja i dužnost povjerenika predsjednika RH **Ive Josipovića** za vjerska pitanja.

„Obnova kulture: Kako i zašto?“ naslov je Bartulicina predavanja koji je govorio o zadaćama i planovima Centra za obnovu kulture.

Osim predavanja predavači te polaznici ljetne škole sudjelovali su u raspravama gdje su izmjenjivana različita mišljenja.

Otok Korčula

Sedam dana na Korčuli bila je prigoda sudionicima Ljetnje škole da nakon predavanja upoznaju sve znamenitosti ovog prekrasnog otoka na kojem je većina bila prvi puta.

Otok Korčula pripada Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Proteže se u smjeru istok-zapad, dug je 46 kilometara, a s površinom od 270 km² je šesti po veličini jadranski otok. Dužina obale je 182 km, a na njoj se nalazi 96 uvala i rtova. Otok ima 16.000 stanovnika, a okružen je sa 48 otočića od kojih su neki i nastanjeni. Povezan je sa Orebićem na poluotoku Pelješcu, te ljeti sa Drvenikom blizu Makarske trajektima. Trajekti drže vezu i sa drugim gradovima, kao što su Dubrovnik, Split i Rijeka, a ljeti i sa Italijom.

Tri najveća mjesta na Korčuli su glavni grad Korčula, Blato u unutrašnjosti i Vela Luka na zapadu otoka. Ostala mjesta i naselja su Brna, Lumbarda, Pupnat, Kneže, Račišće, Žrnovo, Prigradica, Prižba, Gršćica, Čara,

Blato, u daljini se vidi Vela Luka

Zavalatica, Babina, Smokvica.

Korčula je bila naseljena još od prapovijesti o čemu svjedoče nalazi iz kamenog doba otkriveni u Veloj Spili kraj Vele Luke, koji se danas čuvaju u zbirci Centra za kulturu tog mjesta. U IV. stoljeću pr.n.e. Grci osnivaju koloniju na Korčuli, a cijeli otok zbog bujnog raslinja nazivaju Korkyra Melaina ili Crna Korčula. Pod vlašću Rimljana otok se zove Korkyra Nigra.

Godine 1214. otok Korčula ima svoj Statut, jedan od najstarijih pisanih pravnih dokumenta u ovom dijelu Europe. Statutom su uređeni međusobni odnosi otočkog stanovništva, a niz odredbi odnosi se na brodogradnju, poljoprivredu, trgovinu i ostale svakodnevne životne potrebe žitelja otoka.

Istočni dio otoka Korčule čuven je po svom kvalitetnom kamenu koji je korišten u gradnji Dubrovnika, ali i grada Korčule – jednog od najljepših srednjovjekovnih gradova na Jadranu. U Korčuli se nalazi i kuća svjetskog putnika **Marka Pola** ko-

jeg su Genovežani zarobili 7. rujna 1298. godine kada su se s Mlečanima sukobili u pomorskoj bici ispred samog grada Korčula. U spomenu na to Korčulani svakog rujna održavaju rekonstrukciju bitke.

Katedrala svetog Marka svakako je najvrjednija građevina u Korčuli. Građena je od XIII. do XVI. stoljeća. Isprva trobrodna crkva sa zvonikom, četvrti brod dobila je u XVI. stoljeću. Najbolji korčulanski i dubrovački graditelji utkali su u ovo zdanje, tijekom 150 godina, svu svoju umjetničku virtuoznost i znanje. Na tom izvanrednom građevinskom ostvarenju izredale su se generacije klesara sa svojim stilovima među kojima i znameniti **Marko Andrija Korčulanin** te **Bonino** iz Milana koji je izgradio portal. Zvonik su podigli domaći graditelji u miješanom stilu romanike i gotike dok je sam vrh najviše renesansni. Unutar katedrale se, među ostalim, ističe velika oltarna pala venecijanskog slikara **Tintoreta** koja prikazuje sv. Marka te rene-

Svetište Blažene Marije Petković

sansno-barokni oltar.

Usporedno s katedralom, na trgu se uzdiže nekadašnja Biskupska palača, sada Opatska palača u kojoj se od 1953. nalazi čuvena Opatska riznica umjetničkih radova izloženih u šest dvorana i dvorištu. U mnoštvu radova domaćih autora ističe se poliptih Bogorodice s djetetom Blaža Jurja Trogiranina. Svojim bogatstvom i preglednošću izložaka, ova je riznica jedna od najvrjednijih crkvenih zbirki u Dalmaciji.

Blato – mjesto na sedam brda

Nakon upoznavanja sa znamenitostima grada Korčule, uputili smo se u unutrašnjost, na neizostavnu adresu svih posjetitelja otoka – Blato. Udaljeno od grada Korčula 42 kilometra, smješteno je u amfiteatru na sedam brda. Dobilo je ime po jezeru koje se nalazilo na mjestu današnjeg velikog polja između Blata i Vela Luke. Poput svih starih mjesta na otoku Korčuli i Blato se nalazi u unutrašnjosti otoka – iz mora je dolazila opasnost u obliku gusara i porobljivača. S druge strane, mjesto se smjestilo i u blizini jezera koje je bi ljeti presušilo, a njegovo dno postalo bi plodna ravnica na kojoj se sijalo žito.

Uz takve povoljne uvjete Blato je uvijek bilo bogato i veliko mjesto. U njemu je živjelo i mnogo plemića koji su za svoju zaštitu gradili kaštele – utvrđene kuće najčešće u obliku kule, koje se i danas mogu vidjeti.

Blatsko plemstvo i pučani sastajali su se u loži na prostoranom trgu ispred crkve. Današnja loža sagrađena je 1700. godine, a zamijenila je staru koja se spominje već u XV. stoljeću. Zvonik ispred crkve sagrađen je u XVIII.

Vela Luka

stoljeću, a puškarnice u njegovim zidovima svjedoče da se i on koristio za obranu.

Jezero je isušeno velikim melioracijskim radovima, kada je i prokopan 4 km dug tunel do mora. To je bilo početkom XX. stoljeća, u vrijeme najveće ekonomske ekspanzije Blata. Tada su europski vinogradi već bili poharani filokserom, bolešću koja je došla iz Amerike, a Dalmacija je ostala jedno od posljednjih zdravih područja. U to vrijeme su se sagrađili lukobran i riva u obližnjoj uvali Prigradici, koja je bila izvozna luka za blatsko vino.

Blato je tada proizvodilo više od 1000 vagona tržišnih viškova vina, a svjedoci prostiranih vinograda su kameni zidovi terasa po svim brdima oko mjesta.

1911. posađen je i drvoređ lipa Zlinje koji se proteže čitavom dužinom mjesta. Ovaj drvoređ je dug 1 kilometar i drugi je najduži drvoređ lipa u Europi – na prvom mjestu je čuveni berlinski Unter den Linden.

Nakon I. svjetskog rata i blatske vinograde napada filoksera i počinje masovno iseljavanje iz mjesta koje je tada imalo preko 8000

stanovnika. Samo je u jednom danu 1925. iz Prigradice za Brazil otišlo 1200 Blačana i Velolučana. U početku se selilo u Južnu Ameriku, a kasnije u Australiju. Danas samo u Sidneyu živi tripud više Blačana i njihovih potomaka nego u Blatu samom.

Nakon II. svjetskog rata u Blatu se uz poljoprivredu razvijaju industrija i turizam. Tvornica brodske opreme Radež danas je jedan od glavnih motora razvoja mjesta, a i turizam igra značajno mjesto jer mnogi Blačani iznajmljuju apartmane u okolnim uvalama. Postupno se

obnavljaju i zapušteni vinogradi i maslinici i poljoprivreda ponovno postaje važan dio blatske ekonomije.

U Blatu se nalazi Svetište Blažene Marije Propetog Petković, koji rado posjećuju brojni hodočasnici iz cijelog svijeta.

I na kraju jedna neobičnost: ulice nemaju imena nego brojeve! Blačani se očito nisu htjeli svađati zbog burne povijesti koja mnoge znamenite osobe i događaje u jednom vremenu slavi, a potom baca u zaborav ili nemilost.

Samo nekoliko kilometara od Blata, a na krajnjoj zapad-

noj točki otoka Korčule, nalazi se krajnje odredište našeg obilaska - Vela Luka.

Smještena je u zaljevu dugom 9,2 km, jednom od najboljih sidrišta na istočnoj obali Jadrana. U široj okolici su slikoviti otočići, duboke uvale, strmo odsječe hridi i plodne pitome zaravni. Činjenicu da je najrazvijenije mjesto na hrvatskim otocima, Vela Luka može zahvaliti tome da su se njeni stanovnici dugi niz godina bavili brodogradnjom, pomorstvom, ribarstvom i poljoprivredom. Niz čamaca i opreme za spašavanje razvijen je u Veloj Luci. Luške kočarice su i danas među najljepšima na Jadranu.

Među dalmatinskim otocima Korčula je jedinstvena jer su njena bijela vina poznatija od crnih. To su vina autohtonih sorti Grk, čiji su vinogradi smješteni na pjeskovitim terenima uz mjesto Lumbarda, i Pošip, kojega uzgajaju u Smokvici i Čari. Od kulinarskih specijaliteta posebno su omiljeni žrnovski makaruni i korčulanski klašuni.

Otok Korčula poznat je i po dobro očuvanom folkloru, a posebno po plesovima s mačevima. U Korčuli se pleše Moreška, a u Žrnovu, Pupnatu, Čari, Smokvici, Blatu i Veloj Luci Kumpanija. U gradu Korčuli se stoga održava i Festival viteških igara na kojem se okupljaju izvođači mačevalačkih plesova iz cijelog svijeta.

Kanal između Pelješca i Korčule posebno je popularan među jedriličarima na dasci zbog pogodnih vjetrova. Nautičari zaklon mogu potražiti u mnogim uvalama, među kojima je Vela Luka najzaštićenija, i u marini u gradu Korčuli.

Milijun razloga za doći ponovo na ovaj prekrasni otok.

Posjet kazališta Jastrebarsko

Gradsko kazalište Jastrebarsko posjetilo je Boku kotorsku te gostovalo u Tivtu i Kotoru 28. i 29. svibnja 2010. Ovo je kazalište jedno od najboljih hrvatskih amaterskih kazališta te na sceni postoji preko 40 godina.

U petak, 28. svibnja, jaskanski su kazalištarci izveli predstavu „Kidaj od svoje žene“ u Centru za kulturu Tivat, a već je naredne večeri predstava održana u Centru za kulturu Kotor. Riječ je o komediji u dva čina, čiju režiju potpisuje uvaženi **Nino Škrabe**. Glavni protagonist ovoga kazališnog komada jest taksist Ivan Kovač, koji je, ni manje ni više, oženjen dvjema ženama te živi na dvije različite adrese. Sve postaje složenije kada Ivan jedne noći završava u bolnici, gdje između svih podataka daje i obje adrese. Naravno, ovakav zaplet i ovakva radnja publici su ostavili bez teksta. Dva puna sata bila su ispunjena smijehom, a svakih nekoliko minuta, oduševljena je publika ovu ambicioznu glumačku postavu prekidala svojim gromoglasnim pljeskom.

Ovaj je posjet bio organiziran u dogovoru s Hrvatskim nacionalnim vijećem, na čelu s predsjednikom Miroslavom Franovićem. Veselu ekipu, koju je Franović ugostio i na svom brodu, na tivatskoj su rivi dočekali i poželjeli dobro-

došlicu: predsjednica Hrvatske građanske inicijative **Marija Vučinović**, predsjednik Hrvatske krovne udruge **Zvonimir Deković**, te potpredsjednik općine Tivat **Ilija Janović**. Krenulo se u obilazak Kotorskog zaljeva. „Izaslanstvo“ jaskanskog kazališta na čelu s dogradonačelnikom Jastrebarskog **Zvonimirom Novoselom** u Kotoru je primio generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru **Božo Vodopija**. Nakon razgleda Kotora, na povratku smo svratili na Gospu od škrpjela, gdje nas je lijepo dočekaao i u punom zanosu povijesne priče pripovijedao don **Srećko Ma-**

jić. Poslijepodne je bilo rezervirano za odmor i pripremu predstave, a subota ujutro je također ostavila predivan dojam na ovaj predivan kraj Crne Gore izletom na Budvanšku rivijeru. Ovom bih se prilikom, u ime Gradskog kazališta Jastrebarsko i u svoje osobno ime, zahvalila svima koji su omogućili jedan nezaboravan vikend u Boki te nas primili na najljepši mogući način. Nadam se da ovaj posjet nije bio samo posjet kazališta, nego da je početni korak stvaranja jedne lijepe suradnje i prijateljstva Hrvata Boke i grada Jastrebarskog.

prof. Marina Bastašić

Novalja

piše:

prof. Marina BASTAŠIĆ

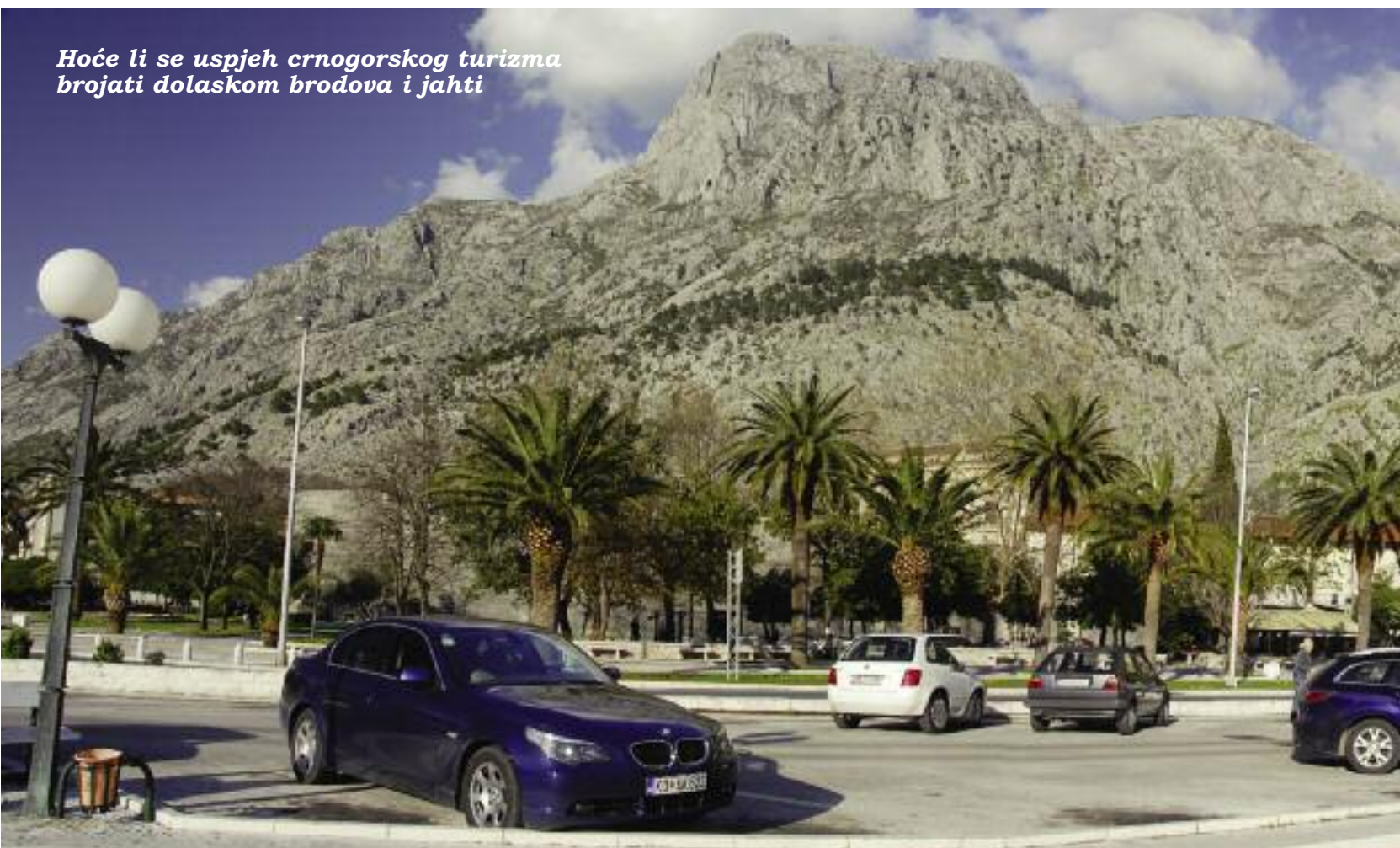
Novalja je turističko središte Ličko-senjske županije. Smjestila se na otoku Pagu – u njegovu sjeverozapadnom dijelu. Osobitu pažnju plijeni svojim prekrasnim pješčanim i šljunčanim plažama. Jedna od najljepših i najatraktivnijih plaža jest Zrće, zbog koje je ovaj dio Jadrana prozvan hrvatskom Ibizom. Njezina je obala prostrana, šljunčana površina na koju može stati i nekoliko tisuća ljudi, što je osobito slučaj u špici sezone. Zrće je bogato raznolikim sadržajima te diskoklubovima, od kojih su najpoznatiji i najposjećeniji Kalypto, Aquarius i Papaya. Iako je Zrće središte posjeta mlađe dobne skupine, ni starija populacija ne ostaje imuna na dobre danonoćne provode, jer kako kaže dobra stara: „Noć na Zrću traje 24 sata.“ Osim Zrća, Novalju još krasi plaže: Caska, Sveti Duh, Straško i, zasad, neotkrivena plaža Ručica, do koje se dolazi preko Metajne. Izvanrednoj turističkoj ponudi Novalje zasigurno uvelike pridonosi i njezina bogata i vrijedna kulturna baština. Gradski muzej jedno je od najzanimljivijih kulturnih mjesta u

Novalji. Rijetki su oni koji znaju da se baš unutar te zgrade nalazi podzemni, rimski vodovod koji datira još iz 1. st. pr. Kr., a koji je u cijelosti isklesan ljudskom rukom u kamenu u dužini od 1042 m. Posjetiteljima muzeja svakodnevno je na raspolaganju izložba fotografija više od dvije tisuće godina starog nalazišta amfora, koje se nalazi na dubini od 27 m u uvali Vlaška mala. Ove su amfore ostatak potonulog trgovačkog broda iz 1. st. pr. Kr., a od strane stručnjaka ustanovljeno je da su ove amfore koristile isključivo za prijevoz vina. Kulturnoj baštini Novalje valja pridodati i arheološku zbirku „Stomorica“ – arheološku građu i nakit iz prapovijesnog doba. Međutim, jedna od nezaobi-

laznih predstavnica baštine Novalje zasigurno je i paška čipka – izvorni hrvatski proizvod, ručni rad, koji se nalazi na UNESCO-voj listi nematerijalne baštine. Vrijedne ruke novaljskih baka i danas na „pijaci“ u Novalji svakodnevno vezu čipku i održavaju ovu bogatu i vrijednu tradiciju. Ni miris pašskog sira, maslina i domaćeg vina neće vas ostaviti ravnodušnim. Maslinici i sirane, glasanje paških ovaca i izvorni kamen, gostoljubivost i dobra kuhinja, dobro vino i pjesma, a sve to još začinjeno plažama na kojima vijore plave zastave kao znak čistoće i kvalitete mora, može vam pružiti samo nezaboravan ljetni odmor u ovom prekrasnom mjestu na otoku Pagu.

*Hoće li se uspjeh crnogorskog turizma
brojati dolaskom brodova i jahti*

PERSPEKTIVE KOTORA: *LUKA I KULTURNI CENTAR
PRIVLAČI SVE VIŠE TURISTA*

Stoljetne veze sa Europom

**Pisani tragovi govore o povezivanju Kotora s talijanskom obalom
Dubrovnikom i Omišom, još u XII. stoljeću. Danas, Kotor mora
zaokružiti nautičku ponudu izgradnjom infrastrukture kakvu
predviđaju međunarodne konvencije**

R KOJI
A

e

n

om, te
a

Piše:
prof.dr Milenko PASINović

Teško je naći grad u Crnoj Gori koji nema neki od epiteta, koji se, najčešće, odnose na pretežitu funkciju ili djelatnost. Kotor je jedan od rijetkih koji je bez epiteta. Pa ni drugi nijesu bili tako darežljivi prema njemu i njegovoj ulozi i funkcijama. Nema logo koji bi, kako se to suvremeno kaže, sadržao njegov imidž i činio ga prepoznatljivim. Kotor je, jednostavno, ono što je oduvijek bio, kulturni centar, luka. Od nekadašnjeg regionalnog centra ostala je samo uspomena u geografskom nazivu zaljeva. I ova priča će biti posvećena jednoj od tradicionalnih funkcija koje je stoljećima obavljao i koje obavlja. Priča o Kotoru kao luci, najvećoj luci nautičkog turizma na jugoistoku Jadrana, a nekada trgovačkoj i jedno vrijeme ratnoj (za vrijeme Mletačke Republike), ali uvijek luci. Ta priča stara je najmanje koliko i legenda o Bokeljskoj mornarici, koja je, svakako, podrazumijevala i flotu i luku. Dakle, priča stara najmanje 12 stoljeća. Tako dugom tradicijom lučkog grada malo koji grad može da se pohvali.

Pisani tragovi govore o povezivanju Kotora sa prekomorskim i susjednim obalama, talijanskom, Dubrovnikom i Omišom, još u XII. stoljeću.

Kada je 1838. godine povezan redovitom parobrodskom linijom sa Trstom, četrnaest godina prije nego što se Ivo Visin otisnuo svojim „Splendidom“ na put oko svijeta, Kotor je i saobraćajno ojačao svoje veze sa Europom.

Prvog siječnja 1892, osnovano je parobrodarsko društvo Radoničić Co, koje je sa dva broda održavalo redovitu liniju na relaciji Kotor – Herceg Novi. S prekidima tijekom II. svjetskog rata, linija je nastavljena prosinca 1944, kada je od mine stradao brod Cetinje, a linija je konačno ukinuta krajem 1966. Tako Kotor, kao i ostale luke na obali Crne Gore, spada u rijetke koje nemaju lokalni linijski saobraćaj. A vrijedilo bi da ga imaju, posebno one u Boki, zbog prirodne konfiguracije obale i korespondentnosti naselja na njima, a sve zajedno radi rasterećenja kopnene saobraćajnice, i parkinga, posebno u ljetnjim mjesecima. Konačno, i radi doživljaja.

Početak kružnih putovanja na Mediteranu, 1844.godine, brzo je uključio i luku Kotor, a pisani dokumenti registriraju jahte u kotorskoj luci, dvadesetih godina prošlog stoljeća. Kotoranin **Dorđe Petković** imao je 1926.godine agenciju za servisiranje jahti. I ne pišemo ovo da bismo dokazali ono što je stoljećima potvrđivano. Piše-

mo o kontinuitetu funkcije jednoga grada, Kotor. A ono što slijedi je potvrda njegove vrijednosti kao kulturnog resursa, što je potvrđeno upisom njegovog područja, 12 000 ha kopnenog i 2 600 ha morskog prostora, ili 46% teritorija njegove općine, u svjetsku baštinu UNESCO-a. Davno, 1979.godine. Rijetko područje upisano po dva osnova, i još rjeđe i morski akvatorij, skoro 1% obalnog mora Crne Gore i 15% njene obale.

I još jedna potvrda ljepote Boke kotorske, upis među tri-deset najljepših zaljeva u svijetu. Kao kuriozitet ističemo da nakon stjecanja nezavisnosti Crne Gore 2006, izmještanje sjedišta Upravnog odbora jednog od najljepših zaljeva, niti njegovo konstituiranje - nije izvršeno.

To su potvrde vrijednosti jednoga grada i njegovog okruženja, dobivene u međunarodnoj konkurenciji, u kojoj se nisu dijelili epiteti već afirmirale vrijednosti. A te su vrijednosti, rečeno suvremenom terminologijom, postale turistički resurs. Malo predmet marketinga, a više proizvod povjerenja u ono što je svijet potvrdio, učinili su da Kotor postane najveća luka nautičkog turizma, kruzinga i jahtinga na jugoistočnom dijelu Jadrana.

I u godini potresa 1979, kada je kotorska riva ličila na okamenjene valove, podignute smjerom kretanja trusnih valova, pojedini autori su razmišljali i o tome pisali, kako rivu treba obnoviti sa infrastrukturom koju podrazumijeva njezina nova uloga. I te godine je kotorsku luku posjetilo 11 brodova sa 4.808 turista i 147 jahti.

I kada se pristupilo obnovi kotorske luke, nakon razornog potresa 1979. godine, izvršena je ugradnja infrastruk-

ture za vez 27 jahti, riva je produžena da bi se dobila odgovarajuća dubina za privez velikih kruzera, Ali, jedna stvar nije završena. Nije izgrađena recepcija za prihvrat putnika, odnosno turista, s pratećim sadržajima, tako da se i danas za te svrhe koristi kontejner i nastrešnica. Neopravdano za jedan granični pijelaz, na kome se turist susrijeće sa stranom državom. To nije slučaj s nekim kopnenima i manje važnim prijelazima. A dugo smo morali dokazivati da Kotor treba da dobije status stalnog graničnog prijelaza, ne sezonskog, kakav je ranije imao. I drago je onima koji su

na tome radili, elaborirajući očekivani promet nautičkih turista. I nijesu pogriješili. Kotor je stalnim rastom nautičkog prometa plovila, njihovih korisnika, pokazivao rastući trend. Posebno nakon liberalizacije kretanja nautičkih plovila na vojno-strateški značajnim područjima kakva je bila Boka kotorska. Tako je 1970. kotorsku luku posjetilo 140 nautičkih plovila a 1978.godine 305 ili 2,18 puta više. A to je posljedica povećanog interesiranja za ono što turisti žele ili očekuju da vide i dožive u Boki, kada je riječ o njenom prirodnom geomorfološkom fenomenu, po čemu asocira

Kotor ima rastući trend nautičkog prometa plovila

na fjord, i po onome što je u njoj građeno minulih stoljeća. To potvrđuje, pored ostalog, i posjeta broda „The world“

(plovećih apartmana) čiji se vlasnici opredjeljuju za određenu destinaciju.

Zahvaljujući navedenim činjenicama Kotor je 1978. posjetilo 11.950 turista na kružnom putovanju, a 2009. njih 75.128, ili 6,3 puta više, što znači da je promet ove kategorije turista rastao po prosječnoj godišnjoj stopi od 20,32 %.

I broj jahti bilježi stalni rast. Tako je 1969. kotorsku luku posjetilo 125 jahti a 2009. go-

dine 1.100 ili 8,8 puta više, što znači da je prosječni godišnji rast prometa jahti iznosi 22%.

U istom periodu broj brodova na kružnom putovanju, u luci Kotor, porastao je sa 34 (1978) na 262 (2009) ili za 7,7 puta, odnosno taj rast je bilježio godišnju stopu od 24,83%.

Indikativan je podatak da je 2009. zabilježen pad prometa nautičkih, jahting turista za 13,69% u odnosu na prethodnu godinu, što bi moglo biti potvrda da se ponavljaju neka „stara vremena“. Naime, dvadesetih i tridesetih godina proteklog stoljeća velike jahte je koristio mali broj korisnika, turista, a veći dio posade, koja se ne registrira kao turisti.

JP LUKA KOTOR proteklu poslovnu godinu završilo je sa dobiti od 46. 411 E ili 14,9% više nego 2008. Perspektiva Kotora kao luke nautičkog turizma zavisiti će od vrste i karaktera ponude kakvu traže sudionici ovog vida turizma, kulturne, prije svega. U tom smislu već ove godine, točnije 6. srpnja, u Bazilici-Katedrali svetog Tripuna u Kotoru, njenim galerijama, otvoren je Muzej sakralne arhitekture u kome su izloženi eksponati od IV. do XX. stoljeća. Dovoljno razloga da se samo zbog ovoga posjeti Kotor.

U perspektivi je valorizacija gradske tvrđave Sveti Ivan (280 m) sa interesantnim sadržajima. Ali, i izgradnja žičare Kotor –Lovćen – Cetinje, kojom bi se za 45 minuta turisti našli sa obale Mediterana, u zoni subalpske klime, Nacionalnog parka i u crnogorskoj prijestonici Cetinju.

Perspektiva je i da Kotor postane domaća luka, home port, za turiste na kružnom putovanju, u kojoj bi započinjali ili završavali svoje putovanje. Velika prednost je blizi-

na zračne luke Tivat.

No, ovo ne smiju biti problemi Kotora. Nekoliko je gradova u igri koji u nautičkom turizmu vide svoju šansu, vezanu za Kotor kao luku nautičkog turizma, ali i kao grad bogate kulturne ponude. Naravno, i Tivat vidi svoju šansu sa svojom nautičkom ponudom, koja nije konkurentna Kotoru. Tivat će, zahvaljući vezovima za mega jahte, turističku sezonu produljiti na 12 mjeseci, a Kotor, zahvaljujući dolasku kruzera i jahti, na osam mjeseci, a kulturnom ponudom na čitavu godinu.

Hoće li se uspjeh crnogorskog turizma brojati dolaskom brodova i jahti, dužinom trajanja sezone nautičkog turizma, a ne samo brojem popunjenih kreveta i dana za kupanje? Drugim riječima, da li ćemo more koristiti samo 100% za dobivanje soli ili i kao turistički resurs i za bogatiju klijentelu od one koja dolazi samo radi kupanja?

No, bez obzira kako računali, brodovi i jahte će stizati u Kotor. Kotor će ostati ono što jeste, grad koji svojom kulturnom ponudom privlači sudionike kružnih putovanja i jahtinga. Epitet koji je stekao u nautičkoj turističkoj ponudi nije sam sebi dao, ali mora zaokružiti nautičku ponudu, produljenjem operativne obale, izgradnjom infrastrukture kakvu predviđaju međunarodne konvencije za luke za međunarodni saobraćaj, izgraditi recepciju za prihvatanje turista sa plovila, odnosno granični prijelaz učiniti onakvim kakvog podrazumijevaju luke ovog nivoa, izgraditi marinu na za to rezerviranoj lokaciji, sa sadržajima prilagođenim njenoj kategoriji.

Dosadašnji trendovi posjeta nautičkih plovila i turista kotorskoj luci opravdavaju ovakva razmišljanja. A, sigurni smo da bi opravdali i investicije.

Blagoslovljen i otvoren Muzej sakralne umjetnosti

Prostor katedrale, njene sakristije, kapele relikvija, te galerije nad južnim i sjevernim brodom, s izloženim predmetima sakralne provenijencije predstavlja jedinstvenu cjelinu koja u sebi sažima 1600 godina kršćanske prošlosti „in continuo” prisutne na prostorima grada Kotora

Piše:

Don Anton BELAN

U Kotoru je 6.7.2010. svečano blagoslovljen i otvoren Muzej sakralne umjetnosti bazilike-katedrale sv. Tripuna. U 19 sati u katedrali je služena Pontifikalna sveta Misa, koju je u zajedništvu s biskupom hvarsko-branjsko-viškim mons. **Slobodanom Štambukom**, svećenicima Kotske biskupije i uz sudjelovanje oko 30 svećenika-misionara iz Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske služio kotorski biskup mons. **Ilija Janjić**. Poslije svete Mise upriličen je blagoslov i otvaranje Muzeja sakralne umjetnosti. Program je započeo srednjovjekovnom antifonom Tollite portas koja je uzeta iz kotorskog Pontifikala i Lekcionara iz XI. stoljeća. Ovaj napjev kotorske katedrale snimljen je u produkciji Muzičkog centra iz Podgorice. Ubra-

ja se među najarhaičnije koralne napjeve istočno-jadranske obale. Sigurno je pjevan i 19. VI. 1166. godine kada je kotorski biskup Malon posvećivao katedralu sv. Tripuna.

Nakon antifone govorili su biskup mons. Ilija Janjić, akademik **Radoslav Tomić** i prof. mr. sc. **Mario Beusan**, diplomirani inženjer arhitekture. Stalni postav Muzeja sakralne umjetnosti otvorio je i u ime općine govorio potpredsjednik **Andrija Popović**. Sudjelovali su uz brojne građane predstavnici kulturnih institucija grada i države, među kojima italijanski ambasador **Sergio Barbanti** i hrvatski konzul **Radojko Nižić**. Muzejsku koncepciju stalnog postava uradili su akademik Radoslav Tomić, don **Anton Belan**, katedralni župnik i prof. Mario Beusan. Oblikovanje likovnog postava uradio je prof. Mario Beusan, a su-

radnik na postavu bio je akademski kipar **Stipan Kujundžić**. Donosimo prigodni govor biskupa kotorskog mons. Ilije Janjića:

„Otvorite vrata nadvratnike svoje, dižite se dveri vječne, da uniđe Kralj slave!...”

Upravo smo čuli antifonu s napjevom iz kotorskog Pontifikala koji potječe iz XI. i XII. stoljeća. Ovaj napjev se ubraja među najarhaičnije i najpoetičnije modele koralne melodije na istočnoj obali Jadrana. Lijepo se uklapa u večerašnji čin blagoslova i otvaranja Muzeja sakralne umjetnosti u sklopu kotorske bazilike-katedrale sv. Tripuna.

Večeras vidimo realiziranu želju brojnih kotorskih biskupa i svećenika čija imena ne spominjemo poradi mogućnosti da neko, i poredsuprotne nam želje, izostavimo. Oni su danas zajedno s brojnim čuva-

**Muzej blagoslovio mons.
Ilija Janjić, biskup kotorski**

rima kotorske riznice, koje je svake godine imenovala kotorska srednjovjekovna Komuna, glavni protagonisti ovog kulturnog dešavanja.

Prostor katedrale, njene sakristije, kapele relikvija, te galerije nad južnim i sjevernim brodom, s izloženim predmetima sakralne provenijencije predstavlja jedinstvenu cjelinu koja u sebi sažima 1600 godina kršćanske prošlosti „in continuo” prisutne na prostorima grada Kotora. Na istočno-jadranskoj obali malo se gradova može prepoznati s takvim kontinuitetom. Bar jer nasljednik Duklje, Dubrovnik Epidaura, Split Salone, a Hvar i Šibenik nemaju kasnoantičku administrativnu kršćansku organizaciju. Episkopija Zetska, odnosno Mitropolija Crnogorsko primorska prošle je godine slavila 790. godina postojanja. Osim toga, nijedna katedrala

istočno-jadranske obale nema ono što Kotor danas dobiva i s pravom smo mi danas na to ponosni, jer znamo da će i ovaj Muzej sakralne umjetnosti biti propovjednik i širitelj Božje slave i kršćanske kulture, onima do kojih naša riječ sa propovjedaonice neće doći.

Na najbolji mogući način ovdje se može vidjeti i upoznati koliko i kako kult oblikuje kulturu. Muzej sakralne umjetnosti kojega večeras blagoslivljamo i otvaramo ima 15 zbirki: arhitektura, kamena plastika, skulptura, slikarstvo, freske, zlatarstvo, liturgijsko staklo i keramika, liturgijsko ruho, liturgijske knjige, čipka, ikone, manuskripti, pečatnjaci i medalje, ex voto i moderna umjetnost. Sve je to u dugoj povijesti trajanja služilo za proslavljanje Boga velikog i dobrog, koji je izvor svake ljepote.

Muzejsku koncepciju ovog

stalnog postava sakralne umjetnosti uradili su akademik Radoslav Tomić, don Anton Belan katedralni župnik i prof. mr. Mario Beusan, dipl. ing. arhitekture. Likovni postav uradio je prof. Beusan. Pomoćnik na likovnom postavu bio je akademski kipar Stipan Kujundžić. Njima zahvaljujem za ljubav, umijeće i trud. Zahvaljujem i djelatnicima Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture koji su žurno i stručno izvršili potrebnu restauraciju pojedinih predmeta. U osjećaj zahvalnosti uključujem sve one koji su na bilo koji način, ponekad skriven ljudskom oku, doprinijeli da sve ovo što vidimo tako lijepo izgleda. I na kraju, ali ne manje važno, danas smo se u molitvi sjetili pokojnog prof. Vjekoslava Verone, od čije je zaostavštine i oblikovan ovaj prelijepi izložbeni prostor“.

22. LJETNI SUSRET HRVATSKIH MISIONARA I MISIONARKI

*Sudionici ispred bazilike
Sv. Tripuna u Kotoru*

Sjećanje na don Galića

UBoki kotorskoj, zaljevu hrvatskih svetaca, održan je kao i prethodnih godina u prvom punom tjednu srpnja 22. ljetni susret hrvatskih misionara i misionarki koji su tijekom ovih ljetnih mjeseci, nakon nekoliko godina izbjivanja, ponovno došli u Domočinu na zasluženi odmor bilo u Bosnu i Hercegovinu bilo u Republiku Hrvatsku. Ovogodišnji susret održan je od 5. do 8. srpnja u zgradi Biskupskog ordinarijata u Kotoru. Domaćin je bila Kotorska biskupija sa svojim biskupom mons. **Ilijom Janjićem**. Na prošlogodišnjem ožujskom zasjedanju Biskupske konferencije BiH u Mostaru, na kojoj je izvješće podnosio nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela BiH mr. vlč. **Tomo Knežević**, nazočni kotorski biskup mons. Ilija Janjić izrazio je želju i

spremnost da njegova Kotorska biskupija bude domaćinom ovogodišnjeg susreta kao sjećanje na pokojnog kotorskog svećenika-misionara don **Milu Galića**. Dvojica nacionalnih ravnatelja Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, u čijem su nadležstvu ljetni susreti hrvatskih misionara i misionarki, rado su Kotorskoj biskupiji povjerovali da budu domaćini ovogodišnjem susretu. Ovogodišnji susret, osim sjećanja na pokojnog don Milu Galića, bio je i svojevrsni nadomjestak najavljenog susreta za 1991. godinu, koji je trebala organizirati Dijecezanska uprava Papinskih misijskih djela Kotorske biskupije, ali nije održan zbog ratnih događanja.

Ovogodišnji susret započeo je u popodnevnom satima u

ponedjeljak 5. srpnja okupljanjem u hotelu Bokeljski dvori u Prčnju. Okupilo se četrdesetak sudionika, među kojima je bilo šest misionara i šest misionarki, predsjednik Vijeća za misije HBK hvarsko-bračkoviški biskup mons. **Slobodan Štambuk**, generalni tajnik Papinskog misijskog djela iz Vatikana mons. **Jan Dumon**, dvojica nacionalnih ravnatelja Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine mr. vlč. **Tomo Knežević** i Republike Hrvatske dr. vlč. **Milan Špehar**, dijecezanski ravnatelji Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, tajnica Misijske središnjice iz Sarajeva s. **Fidelis Lučić** i djelatnici Misijskog ureda iz Zagreba gosp. **Josip Burja**, gosp. **Saša Ričković** i gđica **Nives Sosa**. Na susretu su sudjelovali sljedeći aktivni

misionari i misionarke: fra **Filip Sučić** i fra **Ante Kutleša** iz DR Konga, don **Ante Batarelo** i don **Nikola Sarić** iz Tanzanije, don **Marin Mandić** iz Meksika, s. **Vedrana Ljubić** iz Ugande, s. **Lukrecija Mamić** iz Burundija, s. **Beatrica Krstačić** iz Brazila, s. **Jacinta Petrović** iz Benina, s. **Mirjam Bubnić** iz Rusije, s. **Celestina Gavrić** sa Islanda i s. **Ivka Piplović** iz DR Kongo. Svojim pozdravima i porukama i drugi naši misionari i misionarke, koji ove godine nisu došli na odmor, pridružili su se ovogodišnjem susretu u Kotoru. Vrijedni suradnici biskupa Janjića na čelu s aktualnim kancelarom don **Pavom Medač**, koji je podnio najveći teret pripreme i održavanja susreta, te drugim svećenicima sve su učinili kako bi Kotorska biskupija bila dobar domaćin. U tom svom nastojanju su i uspjeli biti nesebičnim domaćinom. Mogu biti primjerom i drugim velikim i malim biskupijama Crkve u Hrvata bilo da su one turistička ili neturistička odredišta.

Susret je započeo večernjim misnim slavljem u kotorskoj prvostolnici kojemu je predsjedao biskup Štambuk uz koncelebraciju generalnog vikara Kotorske biskupije mons. **Antona Belana** i nazočnih sudionika ovogodišnjeg susreta propovijedao je generalni tajnik Papinskog misijskog Djela sv. Petra apostola mons. **Jan Dumon**. U svojoj propovijedi, koju je imao na više jezika, nazočnim sudionicima i vjernicima uprisutnio je mjesto i ulogu Papinskih misijskih djela, poglavito Djelo svetog Petra apostola, kao i doprinose pojedinih Nacionalnih uprava PMD u nošenju odgovornosti za ovo Papinsko misijsko djelo. Posebno je pohvalio praksu Dviju nacionalnih uprava PMD Bosne i Hercegovine i Hrvatske o održavanju ljetni su-

sreta hrvatskih misionara i misionarki, a što je rijetkost u svijetu, kazao je mons. Jan Dumon. Istaknuo je kako će ovo vrijedno iskustvo prenijeti kako u Vatikan tako i drugim nacionalnim upravama PMD Europe i svijeta. Misu se slavilo i molilo u novoobnovljenoj kotorskoj katedrali na misijske nakane i za misijske potrebe cijele Crkve, ali i Crkve u hrvatskom narodu kako bi novi svećenici i redovnice bili spremni naviještati Kristovu Radosnu vijest diljem svijeta.

Sutradan, u utorak 6. srpnja, nakon moljenja jutarnje časoslova u dvorani biskupije radni dio susreta započeo je pozdravima dvojice nacionalnih ravnatelja PMD BiH i RH te predsjednika Vijeća za misije HBK. Dobrodošlicu svima nazočnima izrekao je kotorski biskup mons. Ilija Janjić koji nije krio radost što se ovogodišnji ljetni susret hrvatskih misionara održava u Boki Kotorskoj u gradu Kotoru. Prije podnevnog program vodio je nacionalni ravnatelj PMD BiH mr. vlč. Tomo Knežević, a popodnevni nacionalni ravnatelj PMD Republike Hrvatske dr. vlč. Milan Špehar. Nakon pozdrava kvalitetno predavanje održao je bivši afrički misionar vlč. Anton Štefan. Poslije predavanja i diskusije svaki misionar i misionarka predstavili su sebe i svoj rad te oslikali situaciju zemalja iz kojih dolaze i u kojima djeluju kao misionari. Bilo je zanimljivo čuti mnogo toga što je obogatilo saznanja svih nazočnih. Popodne se nastavilo s izvješćima te o aktualnim pitanjima vezanim uz projekte koji vode naši misionari i misionarke. Večernje misno slavlje u 18,00 sati slavljeno je u kotorskoj prvostolnici kojemu je predsjedao kotorski biskup mons. Ilija Janjić uz koncelebraciju nazočnih biskupa i svećenika te svih svećenika Kotorske bi-

skupije. Nato toga slijedila je svečanost blagoslova i otvaranja Muzeja sakralne umjetnosti. Srijeda, 7. srpnja, bio je dan izleta i obilaska Zaljeva hrvatskih svetaca izletničkim brodom. Posjećeni su Bogorodičin hram u Prčanju, otok Gospe od Milosti u Tivatskom zaljevu, zatim u podne stigli su na otok Gospe od Škrpjela ispred Perasta. Misno slavlje slavljeno je u svetištu Gospe od Škrpjela, a predsjedao mu je biskup Slobodan Štambuk. Nakon svete mise ručak u Pomirbenoj dvorani za sve nazočne pripremio je revni čuvar svetišta i bivši dijecezanski ravnatelj PMD Kotorske biskupije don **Srećko Majić**. Poslije podne posjećen je otok sv. Jurja, barokni Perast te crkva sv. Nikole i muzej.

U četvrtak, 8. srpnja, u ranim jutarnjim satima slavljenja je misa s moljenjem jutarnje u svetištu blaženoga Gracija – Muo, koju od prije tri mjeseca vode poljski salvatorijanci, a svetu misu predslavio je domaćin biskup mons. Ilija Janjić. Nakon popričesne molitve svi su pošli na grob blaženog Gracije Kotorskog otpjevali pjesmu i poljubili moći ovog blaženika. Nakon zahvale dvojice nacionalnih ravnatelju kotorskom biskupu mons. Iliji Janjić i njegovom vrijednom kancelaru don Pavi Medač ovogodišnji lijepi i dobro organizirani ljetni susret završen je, a svi nazočni krenuli su kućama. Malo, ali hrabro stado Kotorske biskupije ispunjen duhovnom baštinom svojih predaka preživio je svoj nedavni križni put i opstao na svojim vjekovnim ognjištima. Naši misionari i misionarke, koji su ove godine u Domovini na godišnjem odmoru, pošli su u svoja privremena prebivališta. Sljedeći ljetni susret bit će u Varaždinskoj biskupiji u vremenu od 4. do 7. srpnja 2011. godine. **K.T.**

Kotorska trilogija

“Ja sam sve ovo saznala po pripovijedanju roditelja pa se kao pisac javljam u trećem licu. Stoga su mi spoznaje kao ljuljačka između vode i zraka, njihove doživljaje zapisujem zapljusnuta njihovim osjećajima, sjećanjima, koja bi posve iščeznula kao što su i oni već odavno, da nema ovih zapisa. Možda se negdje izgubim u nitima jer miješam svoja i njihova sjećanja, ali drhtavom rukom želim svjedočiti postojanje moga prošloga sadržano i u kotorskoj dionici. Tako lebdim nad davnim čarobnim zaljevom u kome je odsanjan jedan san koji je postao i moj”

Priredio:
Dario MUSIĆ

U crkvi Svetoga Tripuna najradije se divio zlatnoj pali na oltaru. Tu su u blistavom redu stajali sveci, njih dvadeset u redovima, podijeljenim tordiranim stupićima, i svaki je imao svoj luk. Kad bi se zagledao pozorno i ne trepnuvši očima, često mu se činilo da se oni miču. Lagani pokret ruke, glave, svjetlost koja razmiče nabore na haljama, vijugave metalne odsjeve brada i aureola zapažao je gotovo uvijek u laganom micanju, ali nije o tome govorio nikome. Bojao se da će mu se rugati. Imao je i svoga favorita – najljepšega sveca kojemu nije znao ime, ali je volio njegov bujni bradati lik i na-

gnutu glavu. Činilo mu se da ona ponekad klimne malom dječaku. Svetac je stajao u srednjem redu, treći zdesna. Njemu se Ivan znao pomoliti za neku dječju molbicu, zaštitu, dobru ocjenu u školi, jer mu se činilo da je svetac nekako raspoložen za dobrotu.

Majka je najčešće zastajala pred Oplakivanjem Sina, gotičkom skulpturom koja prikazuje Gospu s mrtvim Sinom na krilu. Skulptura je bila stara, danas znam da je iz petnaestoga stoljeća, potamnjela od vremena, nekada obojena u vedrije boje. Ivan nije razumio zašto ona dugo stoji pred kipom. Molila se za svoga prvoga supruga koji je bio i ostao njena jedina ljubav cijela života. Umro je na njenim rukama kao i Krist na Majčinim. Bespomoćnost i beskrajna tuga

Perast 1910.

bili su vjerojatni spoj njena života i ove skulpture koja je neodoljivo podsjećala na smrt njena prvoga mladoga supruga. U njoj je bila neka vječna rana koja je nju dovođila pred ovu skulpturu. Nije voljela o tome govoriti. Uzela bi sina za ruku i tvrdim korakom otišla kući. Posao ju je spašavao. A bila je nadarena za izmišljanje jela i uređenja stolova.

Ponekad se išlo na izlete. Ivan se rado sjećao i pričavao izlet u Perast. Europa još nije slutila krvavi Prvi svjetski rat. Društvo se zabavljalo i slavilo blagdane, priređivalo

plesove, pjevalo. Ivanovo dječje srce radovalo se posebno tom izletu, jer je često slušao legende o čudesnom i mističnom gradu Perastu.

Dan je meni nepoznat, ali svakako je bio topao, možda ljetni, jer se on sjećao mamine svijetle haljine, šešira široka čipkana oboda i suncobrana.

Oveće društvo pošlo je barkama na izlet u Perast.

Legenda kaže da su Perast sagradili ratnici iz plemena Pirusta. Najprije se naselje nalazilo visoko u brdu na lokalitetu Glogovac, da bi se kasnije Peraštani- Hrvati spustili na obalu, na morsku pjenu koja će oplakivati njihove zidine. Od prvoga naselja ostale su samo ruševine. To su suhozidne u trnje i ko-

Oltar u crkvi
sv. Tripuna 1910.

Kotor, Altar u crkvi Sv. Tripuna

rov zarasle uspomene na ljude kojih davno nema, ali mitsko vrijeme je zato u te ruševine naselilo vještice i vampire. Tako je sve to postalo dijelom večernjih priča u kojima dobro i zlo vode vječnu bitku.

Odmah po dolasku lađicama u Perast, dječaci su odlučili poči na Glogovac. To je bio izazov. Ta tko bi se usudio biti kukavica?!

Uzbrdo su se vješto i relativno brzo uspeli do gluhoga i napuštenoga naselja, ruševina, u kojem se nije čulo ništa osim cvrčaka i vjetra u granama podivljala drveća. Neki su počeli zavirivati u obrasle razvaline, drugi brati kupine, a treći dozivati zmije i vještice, onako, iz zabave, kako to već dječaci znaju. Odjednom je zapuhao čudan vjetar, zašumile su lisnate grane i neki prijeteci huj prošao je Glogovcem. Netko je viknuo: Bježmo! I svi su se počeli vrtoglavo i nepažljivo spuštati niz strmine, jurnuli su u sigurnost obiteljskoga kruga koji je čekao na obali. Sa zvonika Svetoga Nikole, sjećao se otac, izbilo je to-

čno podne, kad su stigli na glavnu ulicu koja je paralelna s morem. Tu negdje sjedili su odrasli i pijuckali krahare, vino, soda-vodu, voćne napitke, pomalo jeli i uživali u hladovini. Dječaci su zajapureni od vrućine sletjeli kao ptice u zagrljaje svojih.

Uvijek je taj posjet Glogovcu imao onaj prizvuk straha u pričama moga oca. Zagnjurio je, veli, glavu u krilo materi, a ona ga je lagano odgurnula i upitala: Pa, što se dogodilo? Jesi li gladan? Ili si vidio babu-rogu tamo gore ?!

Sačuvala je šjora Liza onu svoju slavonsku jezičnu slikovitost, kojom je često znala izazvati smijeh u Kotorana. Tako je odmah po dolasku u Kotor slušala zapomaganje prodavačice na tržnici: Kukumare! Dotrčala šjora Liza do nje i pita što se dogodilo toj Mari?! Ostale prodavačice udare u smijeh. Ta tko bi znao da se tako zovu obični krastavci!

Tada su još u Perastu živjeli brojni stanovnici, palače su bile uređene, «škura» obojena, vrtovi u cvatu, staze očišćene, brodovi privezani za kolone u poratu. U sjajnih petnaest kapetanskih palača u Perastu, u hladovitim vrtovima, u stubištima koja se penju uz kamene zidove sigurnih kuća, živjelo se dobro i na gospodsku. Grad je bio pun skalinada i pjaceta, žamora djece i odraslih, a glazba mora stvarana valovima koji udaraju u kamene gatove i zidove, stizala je od Veriga, gdje su prema legendi nekada bili lanci da se Peraštani zaštite od neprijatelja. Nitko u to doba nije mogao slutiti propast grada, kako bi stari Grci rekli- ALEO POLIS...

U daljini na plavoj pučini stajala su dva čarobna otoka : Gospa od Škrpjela i Sveti Juraj. Cijeli je bokokotorski zaljev bio kao razglednica s najljepšega dijela svijeta.

A već su u dalekim dvorcima i sobama postojali planovi o najvećem požaru koji će obuzeti svijet, o milijunskom razbojištu u kojem će mnogi, ne sluteći ništa, ostaviti svoje živote ili dijelove tijela. Među njima bit će i Ivan koji ne zna svoju budućnost.

Život se do početka Prvoga svjetskoga rata nastavljao miran i tih, pripremala su se vjenčanja, krstítke, pričesti i sprovodi, završavale su svečanim proslavama školske godine; slika cara i kralja Franje Josipa visjela je na zidu u svakom službenom mjestu. Ulijevao je ostarjeli car prividni mir svojim velikim brkovima i «bakenbardima», urednom i kićenom uniformom koja je sama po sebi jamčila stabilnost carevine. Zvona sa Svetoga Tripuna ravnomjerno su određivala vrijeme života i smrti.

U hotel «WIEN» navraćali su i dalje bolje stojeći putnici, kapetani organizirali svečane večere, domaći svračali na objede, jutarnje kave, kartanje. Šjora Liza nije očekivala nikakvo zlo, ono se samo došuljalo. Ivan je upravo završavao školsku godinu jer je tekla 1914. i lipanj je bio vreo, posljednji miran lipanj prije velikoga svjetskoga klanja.

Pred školom je bio postavljen slavluk od cvijeća, na podiju u hladovini sjedili su uvaženi profesori i upravitelj škole, a na klupama su zauzeli mjesta roditelji i hladili se šeširima i lepezama. Taman je svečanost krenula vrhuncu, svirkom i nastupima krasnoslovitelja, kadli se pojavio famulus (podvornik) i hitro prišao upravitelju te mu nešto šapnuo u uho. Ovaj je izduljio lice, smrknuo čelo i skočio na noge, glazba je prestala svirati, nastupila je grobna tišina, a onda je upravitelj drhtavim glasom rekao:

- Upravo smo primili vijest o velikoj tragediji koja je zadesila našu domovinu: u Sarajevu je ubijen prijestolonasljednik, njegovo veličanstvo Franjo Ferdinand! Prekidamo slavlje!

Odmah se našla crna zastava i zavijorila na vjetru smorcu zabodena u veliku žardinijeru s oleandrom, a ljudi su se razišli u žamoru i panici: zna se, kad nekoga tako velikoga ubiju, ni malima se ne piše dobro. Uskoro su tužno zvonila sva zvonja u crkvama, a ljude je obuzela strepnja nezvjesnosti. Osjećalo se da iza ovoga slijedi rat. Bio je 28. lipnja 1914. godine.

Svi brodovi koji su polazili na sjever put Rijeke ili Trsta bili su puni putnika, a osobito kad je rat službeno objavljen i kad su po-

čele vojne operacije protiv Srbije.

Šjora Liza i Ivan bili su na raskršnici. Ovdje nisu mogli ostati jer se čulo da se Crna Gora sprema na operacije protiv carevine, pa se mnogi odlučuju napustiti Kotor. Najviše je bilo Hrvata.

U hotel «Wien» dolazio je i neki kapetan engleskoga broda, odsjedao kraće ili dulje, razgovarao njemačkim jezikom sa šjorom Lizom i cijenio njenu vještinu dobre kuhinje i elegantnih stolova. I baš sada na početku još neobjavljena rata, zatekao se u Kotoru, hitao na dalji put znajući da se više neće vratiti. Ponudio je da pođu oboje s njim na brod, pa će tamo u Engleskoj nekako početi novi život. Ako neće ona, neka pusti sina, on će preuzeti brigu za njega.

Sjećao se Ivan toga razgovora i svojih dvojbi: bilo bi pustolovno i zamamno ploviti brodom do Engleske, ali pogled na majku je odlučio - ta on nju ne može napustiti, ona nema nikoga osim njega. Rodbina je daleko u Đakovu, Zagrebu, Varaždinu, on ih nije nikada vidio.

Naslonio se na vratnice, odbijala je «ultima ura» i kapetan se opraštao s njima. Neće ga nikada više vidjeti ni čuti.

Ispratili su ga do broda koji je otplovio uz dugi huk brodske sirene, pozdrav nekada mirnom, sigurnom Kotoru, čudesnom gradu podno vrletnih planina, u zaljevu kakovih je malo na svijetu.

Nitko nije svjestan dodira krila povijesti. Ona su bešumna, u prolazu prohuje, dohvate te, ali nevidljiva i mistična odjure dalje noseći i tebe.

Tko zna što bi bilo da su tada njih dvoje krenuli u Englesku...
(nastavlja se)

Svjedodžba Ivana Jaklina 1909-1910.

KOTORSKE BOTUNADE

Umjetnik od života

Piše:

Vlasta MANDIĆ

Mama, mama, vidi kako ro-
nim... i mene, plivam,
majko... pljas, pljas.. đavo
te ponio mali, tebe i mamu zajedno,
svu si me skvasio... Marino, izlazi iz
mora, ledeno je... nije nije, more je
ko piš.... gospodična, mogu li pre-
skočit vaš šugaman, baš mi je na
sred puta... ako baš morate... sla-
doled, sladoled, freške krofne, ku-
pite,

kupite...
dovanoto, sram te bilo, pišaš u
more, eno ti tamo kondut... ajde
kevo oladi, što si napaljena... dat ću
ti ja turistu nijedan, ajte doma, ajte
doma za svetoga Tripuna...

Kate: Mare, što se vataš sa
mularijom. Ne možeš na kraj s
njima izaći. Nisu ti ovo ondašnja
djeca od rešpekta. Dođi, prostri
šugaman, lezi i grij škinu. Valjat
će ti za zimu.

MARE: Lezi ti na te bubulje,
pa žuljaj svaku kost, ja bome
neću. Idem uzet šezlon pa kao
gospođa, kako je sada u modi.

Kate: Ajde kućo moja, ajde.
Evo su cijelu plažu prekrili sa
šezlonima. Jedan do drugoga,
fila od 100 u jednom redu od
pjene od mora pa sve do brda.
Para kao da si u pozorište.

Naplate ti debelo, altroke da
pjeva Boćeli, a na svaki šezlon
leži po jedan glumac i predstava
od života kreće od ranih zora pa
sve do prvoga sutona. Koje uži-
vanje- to ti je robija. Meni je na
ove bubulje odlično, malo žulja,
mala je i gužva, a šugaman mi
je dovoljan da naslonim ovo
malo života, što će mi više. Cije-
lu si se mladost sunčala na bu-
bulje. Ništa ti nije smetalo. A ni
ovo sunce nije kao što je bilo.
Ništa nije kao što je bilo.

MARE: Ben fato! Toliki si op-
timizam prosula po ovoj spjaži,

da ću deboto odmah poći doma.

Kate: Doma!? Oklen doma,
jade moja. Kiša je padala do
prekojuće i samo što je sunce
ogrijalo, a već je pasalo polja lje-
ta- valja iskoristit. Ajde lezi po-
red mene, čini mi kompaniju.
Doći će i Dove i donijeti će ter-
mos pun crne kafe, pa ćemo
obrnut koju.

MARE: Vidim li ja dobro? Je li
ono šjor ljubavnik od Karanpa-
ne? Puštio je drob, a noge su
mu otančale. Biješe su mu ko
da ih je držao u lisiju. Vidi, vidi,
nema nijanci mrvu dlaka po ži-
votu. Ke muškardin, ha, ha! Ma
kako se samo možeš prevariti
na čovjeka kada ga vidiš u abit.

Kate: Ljeto ti je to, sve se po-
kaže. Tu si kao od majke rođen,
pa ajd sada ko pasa, pasa. A,
možda brije dlake? To ti danas i
muški čine. Ali je zato kosu ri-
cao, a cuf mu lambata preko
očiju. Odozada para kao žen-
sko.

MARE: Ti ga nagrdi. Baš je še-
san, pasao bi on još i sa tolikom
pancetom i bez dlaka. On ti je
umjetnik od ljubavi – pravi
maestro.

Kate: Mare, okle ti to znaš?
Oli si se divertila sa umjetni-
kom?

MARE: E, da sam, kamo sre-
će. Ne bi mi se poznalo. Čula
sam, priča se! Će ima dima,
ima i vatre. Bije ga glas.

Kate: Vidi, vidi! Marko ma-
rangun sa ženom i šestoro dje-
ce uvario je postu ispod lean-
dra. Ne treba mu suncobran.
Od ranih zora pa do naveče on
ti je sa cijelom fameljom na
banj. Pamidora i kruva i svi su
veseli, zdravi, driti i bome zna
se ko je patron. Čim im zafišća
svi u more, a na drugi fišć svi iz
mora.

MARE: Bit će nešto od te đe-

ce.

Kate: Nemoj okrećat glavu.
Samo me slušaj i pravi se nevje-
šta. Od bazena idu dvije mlade
Ruskinje. Okle znam. Znam!
Biješe su kao sir, oči plave, kosa
plava, duge noge- prava sloven-
ska ljepota. Oko njih se mota,
znaš ko? Filo od Marice, glavom
i bradom, on, on!

MARE: Što čini, ajde govori?

Kate: Nosi im bagalje, šuga-
mane, suncobran i mali frižider.

MARE: Svaka im čast. Našle
su pravoga magarca.

Kate: Nemoj griješit dušu.
Možda su afitale sobu kod Ma-
rice, pa on čini kompaniju i ser-
vicio.

MARE: Baš bi pomogo. Dere
ga teški klimaks. Za svakom
kotulom okrene glavu i svašta
balambra... pst... Šjor Filo, ke
nova? Velika kaldaja. Nemate
kapelin, pa vas može strefit
sunčanica. Će ste zašijali?

Filo: O, vas dvije već ste ariva-
le. Ja sam na tajnom zadatku, a
vi se banjate, a!

MARE: Vidimo da vam je za-
datak alavija, ali bi vam bolje
bilo da se malo largate. Da vas
čudo ne snađe. A može vas na
ovo kaldaje, ne daj Bože, kolpat
pa da vas na portantinu nosimo
u ošpidao.

Filo: Jezik pregrizle! Čim sam
vas maločas aloćao znao sam
što me čeka. Cijelu regimentu
bi opasale jezikom, a će nećete
mene jadnog, poštenog penzio-
nera koji sa ovo malo života mo-
ra činjet đireve po banju. Samo
vi rabotajte ali vas neću abadat.
Lako vam se ladit svako jutro
na banj kada vam se muževi to-
pe na more. Dolari vam stižu
bez po muke- na gvantijeru. Ja
moram zaradit, a kad ću ako ne
u ovo malo ljeta. Oli mi je lako
se potezat oko ovih Ruskinja.

Kate: Dobro zborite šjor Filo, nije vam lako. Ma niste vi baš za bacit. Natovarili ste se kao grbaljsko magare kada silazi niz Plazno za poč na markat, a pri tom dobro rešpirajete. Statura vam je dobra i noge su vam jakе, mišićave kao u Spartaka- izdurat čete.

Filo: Bolje vam je zatvorit žbatalu šjora Kate. E, moja Mare, evo će avgust, a sve su sobe u Boku prazne. Čujem da je isto i u Budvu. Nema turista. Moraš ih vatat kao ribe na udicu.

Kate: Mora da vam je dobra njeska. Ufatili ste dobre ribice. Svježa roba! Samo ne znam oćeteli ih obrnut na gradele, na lešo ili na brodet.

Filo: Prave ste lajone. Za Boga miloga, kolika vam je ta jezičina. Falio sam! Pored regimente mogle bi opasat cijelu Boku i da oстане bokun do Budve. Zna li, jadne ne bile, da su se svi ufatili za glavu. Turisti su pošli u Grčku, Tursku i što ti je znam će još. Neće više kod nas.

DOVE: Evo i mene. Oćete li po kafu sa nama, šjor Filo?

Filo: Oću, kako neću, samo da smjestim Ruskinje. Ajte, ajte, djevuške maje, ja vam skazal gdje bolje za kupat, oćen harašo, dragaja maja plavajte... I što sam ono reko. E, nema srednje klase od turista, one sirotinje, kao što smo mi, koji moraju svaki pinez obrnut više puta. Oni su ga obrćali, obrćali pa su vidjeli da se može bolje i sa manje solada pasat vakanca.

DOVE: Tačno, svi su pošli za Grčku, Španiju, Tursku, perfin, Egipat i to na 5-6- rata. Marijeta kaže da te tamo lade lepezama i čiste ti stakla od oćalina kada ti se zamagle od kaldece. Možeš jest koliko te volja i to sve gulozee. Od silne dentilece je toliko otanćala da sada pije apurine kada ide leć, jer ne može zaspat od graje.

MARE: A što ste ove djevuške doveli pravo na banj? Što ih niste proveli kroz Kotor i pokazali im starine.

Filo: Neka se malo banjaju,

pa ih onda vodim doma na spavanje. Marica čeka, stoji atento. Spremila je priganice, suhe smokve, sok od šipka – kao kuća časti. Moramo se malo izbiriti. Ako Turci mogu tetošit, možemo i mi Bokelji. Vazda smo bili od dentilece.

MARE: Nekađ bilo. Sve je pošlo šoto konto.

Filo: Alamote, malo alegrije i sperance! Nećemo se predavat. Idem do mojih djevuški, da mi se ne podave.

Kate: Ajte, ajte, pa ih malo pridržite, znate ono – ruka ispod stomka pa širi ruke, širi noge. Tako se najbolje nauči plivat ha, ha!

MARE: Sve mi je ovo sumnjivo. Ma koga to vidim? Šjor Bepo, što će reći da ste i vi došli na banj. Koje dobro?

BEPO: Pravo za reć ima 20 godina da se nisam umoćio u more za dana. Uvijek sam se banjao kada sunce pođe leć. Tada na banj ima malo svijeta, a more kalma bonaca. Dok plivaš sve sjaji oko tebe od fosfora-ke gušt. A sada? Pod stare dane, moram biježat iz grada za odmorit se malo na banj, za učinjet pižolot. Danas su arivala tri broda solitera. Dva su akoštala uz rivu, a jedan je na sidro, eno ga, vidite li ga koliki je. Sada se i oni iskrcajavu i malim brodićima idu na rivu. Na stotine turista se razmiljelo po Kotoru. Popunili su svaku bužu. Ućine đir po Kotoru, a onda zasjednu na kotorske trgove i samo se čuje zzz... kao da pće roje. Zamislite, počeli su se u gomile penjat na San Đovani. Kada dođu kod crkve od Madodine ili na vrh san Đovanija urlaju ojlala i jo...uuu...ooo

Kate: Stanite, šjor Bepo! Što ste se nafumali!? Kamo sreće da smo to doćekali da nas turisti okupiraju. Nema slađe okupacije od turističke. Svi trljaju ruke, pune špage! Eto do juće su svi kukali da je malo turista, a sada vama turisti smetaju.

BEPO: Bome, remete mi moj red i mir. A ja nemam ni jedno-

ga solda od te talabuke. Još me, dok sam išao ovamo, intrala Marica od Fila. Nafumana je, samo što ne ujeta. Pita jesam li de vidio Fila. Od jutros ga nema doma, a stigli im turisti.

MARE: Bacite jednu oćadu na lijevu bandu. Eno ga Filo, maže noge Ruskinjama.

Kate: Eno ide i Marica. Sad će biti teatar. Ovakve drame neće biti ni na Kotor art-u.

Marice, što si se zalampala. Oli de gori. Stani malo.

MARICA: Eno one moje nesreće, cijeli dan ga nema doma. S kim li je ono tamo?

BEPO: Šjora Marica, desila se velika dizgracija. Dvije djevojke su sventrale na teracu od hotela. Vaš Filo, kao pravi junak i medico istovremeno, našo se prvi do njih, dao im disanje „usta na usta“, povratio ih i doveo na banj da se malo rasfreškaju. Cijeli banj mu je plješkao. Tu se našao i novinar radio „Karanpane“ i sve zapisao kako je bilo. Sutra će sve izaći u foje. Pravi Kotoranin, dentil i učinjen. Možda će ga ministar od turizma pozvat na kafu, da mu se lićno zafali.

Kate: Sve je tako bilo moja Marice. Blago tebi sa njim.

MARE: E, da je onaj moj jado i primać tvojemu Filu.

MARICA: Jes galijot, ali kada treba zna učinjet kao malo ko.

Filo: Jesu li ti sve špjegali, moja Marice. Ja ću ti doma sve potanko reć. Povest ćemo ove Ruskinje kod nas na spavanje, jadne djevuške.

MARICA: Stigli su već Talijani, a Ruskinjama ćemo afitat našu sobu. Ja i ti ćemo na verandu. Ajdemo, uzmi im kufere i ja ću ti pomoć, amo, amo!

Filo: Šjor Bepo, vječni sam vam dužnik!

Kate: Koji ste vi rofijan lažavi. U koji ste čas sve izventali. Šjor Bepo, vi ste pravi umjetnik. Vi ste rođeni glumac. Reći ću šjor Madeliju, meštru od režije, da vas angažuje.

BEPO: Ja sam vam umjetnik od života, a ništa ne košta!

S PREZENTACIJE LIKOVNE
MONOGRAFIJE „MELITA BOŠNJAK“

Neumorna slikarica bokeljskog pejzaža

Melita Bošnjak je ostavila za sobom respektabilan opus. Osobito je motive Boke kotorske na velika vrata uvela u hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća te nam je, uz Antuna Šojata, pružila i kvalitativno i kvantitativno najcjelovitiju slikarsku viziju Boke

Piše:
Željko BRGULJAN

U velikoj dvorani Novinarskog doma u Zagrebu 8. svibnja 2009. prezentirana je likovna monografija akademske slikarice **Melite Bošnjak** autora **Tonka Maroevića** i **Željka Brguljana**, a u izdanju izdavačke kuće „Antibarbarus“ iz Zagreba. Tom se prilikom brojna publika upoznala sa značenjem likovnog opusa ove značajne slika-

rice.

Melita Bošnjak-Šojat više od šest desetljeća svoj je slikarski talent ugrađivala u hrvatsku suvremenu umjetnost stvarajući opus izuzetne vrijednosti. Rodila se u Zagrebu 20. veljače 1917. Diplomirala je na Državnoj umjetničkoj akademiji u Zagrebu 1939. u klasi prof. **Vladimira Becića**. Radila je kao profesor crtanja u varaždinskoj gimnaziji, a potom kao crtač na Medicinskom fakultetu i Školi narod-

Crvene smokve, 1979.

nog zdravlja „Andrija Štampar“ u Zagrebu. Bavila se ilustracijom školskih udžbenika i knjiga, posebice iz područja medicine i pomorstva. Studijski je putovala u mnoge europske i izvan europske zemlje, a osobito je važan bio slikaričin studijski boravak u Parizu. Nakon godine 1944, kada se udaje za slikara **Antuna Šojata**, kolegu s Akademije, redovito provodi ljeta u suprugovu zavičaju slikajući pejzaže bokokotorskog zalje-

S promocije: Simona Goldstein, Željko Brguljan

va, a posebno kuće koje postaju njezina trajna slikarska preokupacija. Izlagala je od 1947. na više samostalnih i preko 300 skupnih izložbi. Među skupnim nastupima Melite Bošnjak treba istaći izložbu „Modernog jugoslaven-skog slikarstva“ u Frankfurtu te nastupe s grupom hrvatskih slikarica u talijanskim gradovima Anconi, Bologni i Pistoji tijekom šezdesetih, kao i nastupi u Mađarskoj 1972. i Italiji 1986. godine. Monografska izložba priređena joj je u zagrebačkoj galeriji Ulrich

Autoportret, 1955.

1989. Prestaje slikati koncem 90-tih. Vjerojatno posljednji pejzaž koji je naslikala Melita Bošnjak je gvaš Motiv iz Boke kotorske iz 1998. Tim sutonskim prikazom zbijenih prčanjskih kuća, koje kao da nas uvode u neki tajanstveni svijet tišine, oprostila se Melita Bošnjak od voljene joj Boke. Preminula je u Zagrebu 26. veljače 2009, tiho kako je i živjela.

Likovni opus Melite Bošnjak broji više od 700 slika i crteža - pejzaža i veduta, mrtvih priroda i interijera, portreta i au-

toportreta, tome valja pribrojiti brojne ilustracije i rijetke karikature. Na njenim mrtvim prirodama prepoznamo predmete iz kuće Šojatovih na Prčanju - barokne svijećnjake i anđele, kineske vaze, starinsku žardinjeru... Od voća tu su najčešće dunje, šipci i crvene smokve. U svim razdobljima cvijeće je bilo nezaobilazan motiv koji je obrađivala s izuzetnim rafirmanom.

Možemo reći da je pejzaž bio okosnicom stvaranja Melite Bošnjak. Slikala je zimske pejzaže Prigorja i Zagorje u pred-

proljeće, zelena polja pod Okićem, idilične snježne prizore Gornjega Vrapča, tišinu Mirogoja... Nadahnuto je slikala pejzaže Dalmacije, kontinentalne i obalne, a ponajviše otočne motive sa Suska, Krka, Silbe, Zlarina, Brača, Hvara, Korčule i Mljeta. Svojim se blokom za skiciranje zaputila i u egzotične krajeve: dolinom rijeke Neretve, preko obala Ohridskog jezera stigla je i do obala Nila, vrativši se s crtežima i skicama autentičnih prizora istočnjačkog načina življenja.

Ipak, najveći dio slikarskog opusa Melite Bošnjak čine slike s bokokotorskim motivima, posebno bokeljskih kuća. Prvi susret s moćnim bokeljskim kamenim amfiteatrom za nju je bio težak. Odrasla u sasvim drugačijem pejzažu, naviknuta na širinu horizonta, bokeljske je kamene vrleti u početku doživljavala kao prijetnju. No, uskoro je taj snažni pejzaž ne samo prihvatila i zavoljela nego se s njim i srodila do te mjere da joj on postaje glav-

nom slikarskom inspiracijom. Iz nemalog broja ulja i gvaševa s prikazima sezaniistički moduliranih konglomerata bokeljskih kuća i magazina te baština i mandrača podarila nam je antologijska djela. Provodeći ljeta na Prčanju, slikala je s tarace obiteljske kuće Šojatovih stjenovita brda koja se uzdižu nad zaljevskim morem. Potom, lutajući kotorskim zaljevom bilježila je svojim kistom kamene kuće i baštine Prčanja, kuće s mandračima ribarskog Mula, usamljene napuštene palače pod kamenim bedemima Dobrote, nizove kuća nad pontama Lepetana, skupine zbijenih gradskih kuća staroga Kotora. Katkada je tražila inspiraciju van Kotorskog zaljeva zaputivši se, u pratnji supruga Antuna, barom prema pitoresknom ribarskom selu Krtole i drugdje. Zabilježila je i rijetko viđene prizore bokeljskih brda prekrivenih snijegom. Slikala je Melita Bošnjak s jednakim žarom i uspjehom pejzaže rodnog Za-

greba, Zagorja i Prigorja, Hrvatskog primorja, Dalmacije i drugih krajeva, no bokokotorski zaljev postao je i ostao njenim emotivnim i slikarskim svijetom kojemu se odužila nezaboravnim djelima.

Melita Bošnjak, slikarica neospornog talenta, modernog izričaja i snažne individualnosti, stvarajući preko šest desetljeća, predano i s veseljem, ostavila je za sobom respektabilan opus. Osobito je motive Boke kotorske na velika vrata uvela u hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća te nam je, uz Antuna Šojata, pružila i kvalitativno i kvantitativno najcjelovitiju slikarsku viziju Boke. Radila je samozatajno, pomalo u sjeni supruga slikara, često neprepoznata od onodobne stručne javnosti i zaobilažena od likovne kritike, no vjerujemo da će ova likovna monografija, kao dio našega duga slikarici, ukazati na značaj djela koje nam je ostavila štiteći ga tako od nezaslužena zaborava.

Posjetitelji u Novinarskom domu u Zagrebu

NASTAVAK DOBRE SURADNJE MLADIH GLAZBENIKA

Kotorani u Šibeniku

Dругu godinu za redom, na poziv organizatora Međunarodnog festivala djeteta u Šibeniku, pružena je šansa učenicima Muzičke škole „Vida Matjan“ da se u okviru pratećeg programa

predstave šibenskoj publici.

Koncert je održan u dvorani Šibenskog kazališta u sarađnji sa učenicima Glazbene škole Ivana Lukačića. Ostvaren je veoma zapažen nastup učenika: **Jovana Radoman** -

flauta, **Rastko Buljančević** - klavir i **Dajana Ščasni** - saksofon. Domaćini su bili veoma ljubazni i ostavili su veoma prijatan dojam. Posebno zadovoljstvo je bilo prisustvovati Svečanom otvaranju 50 jubilarnog festivala, kada je izvedena predstava „Buratino“, a nakon toga veličanstveni vatromet i koncert za mlade koji je upotpunio prazničnu atmosferu. Šibenik je bio u znaku djeteta, a tako će biti sve do 3.7. kada se zatvara ovaj prestižni festival. Drago nam je što smo imali čast da predstavimo kreativnost naših učenika, kao i grad Kotor i Crnu Goru. Također, smatramo da su ovakvi i slični susreti siguran put za afirmiranje naše umjetnosti sa ciljem kvalitetnog obrazovanja mladih glazbenika.

Muzička škola Vida Matjan

Piše:

Tripo SCHUBERT

Sjednica Upravnog odbora

3.6.2010. održana je sjednica Upravnog Odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Razmatran je materijal za IX. godišnju Skupštinu HGDCG, koja će se održati 18.6.2010. u Kotoru.

Info dani u Baru

4.6. 2010. u suglasju s propozicijama Programa Europske Unije „Kultura 2007-2013“, kojemu je Crne Gora pristupila 23.11. 2009, Ministarstvo kulture Crne Gore je organiziralo Info dan u Baru, uz nazočnost kulturnih djelatnika iz Hrvatske, Slovenije, Srbije, Makedonije i Austrije, kao i predstavnika Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu Europske komisije. Iz našeg društva ovom susretu su nazočili predstavnici Podružnice iz Bara.

Ivan Bola-Botica

4.6. 2010. Pomorski muzej pozvao je predstavnike Hrvatskog građanskog društva Crne Gore na promociju knjige „Opis zaljeva i grada Kotora“ autora Ivana Bola-Botice, u organizaciji Matice Hrvatske - ogranak Dubrovnik. O knjizi su govorili Stjepan Krasić, Luko Paljetak, Ivana Burđelez i Vesna Čučić. Najveći kotorski pjesnik Ivan Botica, koji je rođen u Kotoru 1520. godine, u ovom djelu nam je osta-

vio i danas zanimljiv, vrijedan i upotrebljiv poetsko- turistički vodič kroz svoj ljubljani rodni kraj. Pisan je na latinskom jeziku. Zahvaljujući glasovitom putopiscu, poliglotti Serafinu Razzi, rukopis je tiskan 1595. godine, kao dodatak knjizi „Povijest Dubrovnika“.

Sjednica Savjeta

5.6. 2010. održana je sjednica Savjeta Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Na sjednici su usvojeni dokumenti i predloženi Skupštini HGDCG na usvajanje: Izvješće o radu za 2009, izvješće Nadzornog odbora o financijskom poslovanju, Plan rada za 2010. godinu sa financijskim planom i prijedlog izmjena Statuta HGDCG.

Donacija knjiga

5.6. 2010. Hrvatska knjižnica dobila je nove knjige. Članovi Društva građevinskih inženjera i profesori građevinskog fakulteta iz Rijeke na studijskom putovanju kroz Boku posjetili su Hrvatsko građansko društvo i tom prigodom predali vrijednu donaciju od 60 knjiga za hrvatsku knjižnicu.

Sajam knjiga u Podgorici

7-13. 6. 2010. na V. međunarodnom sajmu

knjiga u Podgorici sudjelovalo je i Hrvatsko građansko društvo predstavivši u organizaciji Centra za kulturu manjina svoju izdavačku djelatnost. Organizatori sajma su izdavačko

preduzeće Nova knjiga i Asocijacija izdavača i knjižara Crne Gore, a pokrovitelji Ministarstvo kulture i Glavni grad.

Magdalena Vodopija, direktorica Sajma knjige u Istri i predsjednica Udruge Sa(n)jam knjige, bila je u radnom posjetu koji bi trebao uroditi sporazumom o programskoj i partnerskoj suradnji dvaju sajmova. Tim će sporazumom davno započeta kulturna suradnja dobiti i službenu formu, s budućim još sadržajnijim programima, navodi se u priopćenju Sajma knjige u Istri.

Gostovanjem u Podgorici pulski Sajam nastavlja plodonosnu suradnju sa suvremenim književnicima i umjetnicima Crne Gore, započetu prije točno deset godina gostovanjem crnogorskoga intelektualca i vrsnog pisca don Branka Sbutege.

Sajam knjige u Istri prvi je u Hrvatskoj (i šire) predstavio postmodernu (antitradicijsku) književnu scenu tek neovisne Crne Gore na nultom izdanju novoosnovanog, nultog festivala Polis-Jadran-Europa 2006. godine, u sklopu 12. Sajma, kada su gostovali književnici Aleksandar Bečanović, Dragan Radulović, Ognjen Spahić, Dragana Tripković, Andrej Nikolaidis, Jovan Nikolaidis, Jovanka Uljarević, Sanja Martinović i Balša Brković, uz nezaboravan koncert Antonija Pušića alias Ramba Amadeusa, predstavu Varje Đukić i izložbu "Sinovi i kćeri".

Ta suradnja iznjedrila je objavljivanje romana "Auschwitz Caffè" Dragana Radulovića, zbirke "Sinovi: pogled u suvremenu crnogorsku prozu" i "Kćeri i sinovi: pogled u suvremenu crnogorsku poeziju", urednika Alberta Goldsteina, te dokumentarni film "Sinovi i kćeri u tranzicijskom Disneylandu" Ines Pletikos.

Iduće godine istarski su umjetnici uzvratili multimedijским programom "Istra ispod kore", gostujući u Kotoru, Ulcinju i Baru. Sljedećih godina dobro uspostavljena suradnja samo je nastavljena.

Dan državnosti RH u Podgorici

10.6. 2010. u organizaciji Veleposlanstva RH u Podgorici, u Crnogorskom narodnom pozorištu obilježen je Dan Državnosti Republike Hrvatske. Nakon uvodne riječi veleposlanika Petra Turčinovića održan je prigodni program

i svečani koktel, kojima su nazočili i predstavnici Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

Predavanje prof. Horvat

11.6. 2010. predstavnici Hrvatskog građanskog društva Crne Gore nazočili su predavanju prof. Aleksandre Horvat sa Sveučilišta u Zagrebu, odsjek za bibliotekarstvo i informacione znanosti, na temu: „Zaštita prava autora i bibliotekarskih korisnika“, održanom u palači Bizanti, u organizaciji Udruženja bibliotekara Crne Gore.

Obnova crkve Sv. Eustahije

11.6. 2010. Fondacija za obnovu sakralnog kompleksa Sv. Eustahije u Dobroti pozvala je predstavnike Hrvatskog građanskog društva Crne Gore da nazoče svečanoj svetoj misi i blagoslovu zvonika crkve.

Koncert za saksofon i klavir

11.6. 2010. Zajednica Italijana Crne Gore pozvala je predstavnike Hrvatskog građanskog društva Crne Gore na koncert za saksofon i klavir, koji se održao u koncertnoj dvorani crkve Sv. Duha. Koncert je organizirala Jadransko –Mediterranska Asocijacija, u suradnji s Veleposlanstvom Republike Italije i Međunarodnim festivalom Kotor Art. Feredico Mondelci, najpoznatiji talijanski saksofonist, u pratnji Paolo Biondi na klaviru, oduševili su posjetitelje prepune koncertne dvorane, izvođenjem raznovrsnog repertoara.

Sastanak Podružnice Herceg Novi

15.6. 2010. u prostorijama čiji zakup financira Opština Herceg Novi održana je sjednica Upravnog odbora Podružnice. Razmatrana su pitanja u svezi predstojeće Skupštine društva, prisustvovanja prijemu kojega organizira generalni konzul u čast Dana državnosti RH, te organizacije rada Podružnice i kadrovska rješenja.

Godišnja skupština HGDCG

18.6.2010. u dvorani palače Bizanti održana je IX. redovita godišnja Skupština Društva. Nakon Skupštine, kao poklon za Dan HGDCG od Ministarstva kulture Republike Hrvatske, održan je koncert Zagrebačkog gudačkog kvarteta u bazilici Sv. Tripuna.

Zagrebački kvartet

18.6. 2010. pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Zagrebački kvartet je održao koncert za pamćenje u jedinstvenom ambijentu papske bazilike Sv. Tripuna, kao poklon našem društvu. Na programu su bila djela Joseph Haydna, Antonina Dvoraka i našeg sugrađanina Iva Brkanovića.

100 godina Splitske kinematografije

23.6.2010. na dan osnutka HGDCG, Hrvatska Matica iseljenika iz Splita upriličila je u dvorani palače Bizanti projekciju filma „100 godina splitske kinematografije“ i prikaz hrvatskih velikana na markama, autora poznatog splitskog filateliste Pjera Baranovića.

Dan državnosti Republike Hrvatske

25.6. 2010. Generalni konzulat Republike Hrvatske u Kotoru organizirao je svečano obilježavanje Dana državnosti RH. Sv. misi za Domovinu u bazilici Sv. Tripuna i prijemu na Citadeli nazočili su predstavnici političkog i javnog života, diplomatskog kora, crkava, hrvatske zajednice u Crnoj Gori, te brojnih hrvatskih i crnogorskih poduzeća.

Dan Bokeljske Mornarice

26.6. 2010. Hrvatsko građansko društvo pozvano je na proslavu Dana Bokeljske mornarice, koja je započela 25.6. Svečanom akademijom, posvećenoj predstavljanju reprint

izdanja knjige „Prčanj“, autora don Nika Likovića, tiskana od strane podružnice Bokeljske mornarice Beograd. Proslava je nastavljena 26.6. nastupom Glavnog odreda, sastavljenog od podružnica Kotor, Tivat i Herceg Novi, sa kompletnim ceremonijalnim programom: Prijem zastave grada Kotora od gradonačelnice ispred zgrade Općine Kotor, obilazak Odreda gradskim jezgrom, prijemom ključeva grada od strane gradonačelnice ispred gradskih vrata, i na kraju tradicionalnim kolom na Trgu od oružja.

Spomenici manjina

30.6.2010. Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore organizirao je prezentaciju kulturno- povijesnih spomenika manjina, kojem su nazočili ministar za ljudska i manjinska prava u Vladi Crne Gore Ferhat Dinoša, direktor Centra Mirsad Mulić, konzul RH u Crnoj Gori Božo Vodopija sa suradnikom Radojkom Nižićem, predstavnici nacionalnih vijeća i direktori i predstavnici ustanova kulture u Crnoj Gori. Kulturno povijesne spomenike hrvatskog naroda na tlu Crne Gore predstavila je Marija Mihaliček, povjesničar umjetnosti

„U bogatom i raznovrsnom spomeničkom fondu značajan je dio onih spomenika koji se vezuju za kulturu manjinskih naroda Crne Gore. Cilj ove prezentacije je da predstavimo bogato kulturno naslijeđe manjina Crne Gore,

pokušamo ga bliže definirati i sistematizirati, te sačuvati od zaborava. Također, namjera nam je da sagledamo i mogućnosti unaprije-

đenja zaštite spomeničkog fonda manjina i adekvatno se odnesemo prema rješenjima koja nudi novi zakon o zaštiti kulturnih dobara“, kauao je među ostalim, direktor Centra Mirsad Mulić.

Sudionik u raspravi Nikola Čučić je naglasio da ne možemo biti zadovoljni tretmanom kulturno-povijesnog naslijeđa kojega baštini naša zajednica, posebno kada je u pitanju njihovo održavanje. Potrebno je imati solidnu materijalnu osnovu da bismo mogli valorizirati i prezentirati bogato kulturno naslijeđe, a za to je potrebna pomoć šire društvene zajednice.

Posjet Josipovića

2. 7.2010. u okviru dvodnevnog službenog posjeta Crnoj Gori, predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović boravio je u Kotoru, gdje se sastao s predstavnicima Hrvata u Crnoj Gori. Sastanku u Pomorskom muzeju nazočili su predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr. Ivan Ilić, tajnik HGD CG Tripo Schubert, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Miroslav Franović, predsjednica Hrvatske građanske inicijative Marija Vučinić, parlamentarna zastupnica HGI Ljerka Dragičević i predsjednik Krovne udruge Hrvata Zvonimir Deković. Na sastanku je razgovarano o aktualnom statusu Hrvata u Crnoj Gori.

ŠPD „Kolo“ - Kotoru i Cetinju na dar

2-3.7.2010. Hrvatsko građansko društvo Crne Gore organiziralo je koncert Šibenskog pjevačkog društva Kolo pod nazivom „Kotoru i Cetinju na dar“.

ŠPD Kolo je osnovano 1899. godine i tijekom prošlog stoljeća časno je prezentiralo Šibenik kao kulturno i glazbeno središte širom Hrvatske i Europe. Kroz pjevanje i rad u Kolu, Šibenčani su svjedočili svoj urođeni smisao za glazbu, posebno pjevanje i šibensku ljubav prema rodnom gradu. Od 1899. kroz različite sekcije Kola prošlo je oko 1400 članova. Uvježbavano je i izvedeno ukupno 716 djela, te održano oko 1700 nastupa. Kolo je predstavljalo Šibenik u 152 grada, u 17 europskih zemalja. Nositelj je brojnih priznanja i odličja, među kojima se ističu 3 visoka državna ordena (1936, 1966. i albansko 1969), prve nagrade grada Šibenika 1068, Povelje Prosvetno-kulturnog sabora Hrvatske 1969. i Povelje hrvatskog Sabora kulture 1999. i 2009. godine. Zborom dirigira Mladen Tutavac. Izvedena su djela Mozarta, Bacha, Bononcini, Gotovca Verdija i dr., uz soliranje Nere Gojanović, Marija Šperanda i Marka Aužina, te pratnje Gordane Pavić za klavirom.

Koncert u Cetinju je organiziralo Društvo crnogorsko-hrvatskog prijateljstva Ivan Mažuranić u prepunoj dvorani Zetskog Doma, a pod pokroviteljstvom predsjednika Opštine Mila Jankovića. Tomo Kusovac, predsjednik Društva, sa suradnicima pobrinuo se da boravak članovima Kolo ostane nezaboravan.

Koncert u Kotoru je organiziran u bazilici Sv. Tripuna. Obraćajući se prisutnima, Krešimir Grubić je među ostalim kazao: „U ova dva dana koliko smo tu shvatili smo koliko smo uistinu povezani. I ne mislim pritom samo na isto more koje nas hrani, isto sunce koje nas grije i isti kamen na kojem smo odrasli. Mislim prvenstveno na isti mentalitet ljudi odraslih u ovom mediteranskom raj, istu dušu i ljubav prema pismi. I zato bez imalo sumnje, od srca mogu reći da se ovdje osjećamo kao doma. Iskreno se nadam da ćete u našoj pjesmi uživati barem onoliko koliko smo mi uživali u vašoj predivnoj zemlji.“

61. Dubrovačke ljetne igre

10.7.2010. ministar kulture Crne Gore Branislav Mićunović sa suprugom, redateljom Radmilom Vojvodić i delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore bili su gosti na svečanoj ceremoniji otvorenja 61. Dubrovačkih ljetnih igara ispred crkve sv. Vlaha u Dubrovniku. Uz brojne uzvanike, Dubrovčane i njihove goste svečanom otvo-

renju nazočili su predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović i slovenski predsjednik Danilo Tuerk te drugi uglednici. Igre je, po tradiciji, proglasio otvorenim gradonačelnik Dubrovnika Andro Vlahušić.

Scenarij svečanog otvorenja napravio je Tomislav Zajec, režirala Dora Ruždjak, a u pro-

gramu su sudjelovali Festivalski dramski ansambl, Zagrebačka filharmonija, Akademski zbor Ivan Goran Kovačić, Dubrovački komorni zbor, zbor Libertas i Dubrovački trombunjeri. Program svečanog otvorenja Igara završio je podizanjem festivalske zastave Libertas na Orlandov stup, uz zvuke Gotovčeve Himne slobodi.

Nakon svečanoga otvorenja uslijedio je tradicionalni vatromet, a zatim i Dubrovačka noć, uz nastup Tereze Kesovije, Gabi Novak i Radojke Šverko

Hrvatske svjetske Igre

18 - 23.7. 2010. na Drugim Hrvatskim svjetskim igrama u Zadru natjecatelji iz Crne Gore postigli su izniman uspjeh: nogometaši i vaterpolisti osvojili su zlatne medalje u ekipnim natjecanjima, tenisači Zvonko Usanović i Klaudio Katelan osvojili su zlato u dublu, pojedinačno srebro i bronz u kategoriji veterana. Brončanu medalju u plivanju 50 m slobodno osvojio je Marin Restović, a bronzom se okitio i bočar Mato Krstović. Delegacija od 26 sportaša vratila se sa ukupno 26 medalja, a uspjeh je time veći što su se prvi puta pojavili na natjecanju koje se organizira u 12 sportskih disciplina i na kojem sudjeluje više od 750 natjecatelja s pet kontinenata: iz Argentine, Australije, Austrije, Belgije, BiH, Brazila, Čilea, Danske, Francuske, Hrvatske, Italije, Južnoafričke Republike, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke, Rumunjske, SAD, Slovačke, Srbije, Švedske, Švicarske i Venezuele.

Odlazak delegacije organiziralo je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, koje je član Hrvatskog svjetskog kongresa.

Ljetna škola liberalne demokracije

1-7.8.2010. delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore sudjelovala je na poziv Centra za obnovu kulture Ljetnoj školi Temelji liberalne demokracije na Korčuli. Školu koju je pohađalo 80-ak mladih iz Hrvatske, BiH, Srbije i Crne Gore otvorili su župan dubrovačko-neretvanski Nikola Dobroslavić, predsjednik COK-a Stjepo Bartulica i gradonačelnik Korčule Mirko Duhović.

SJEĆANJE

Savka Dabčević – Kučar

6.kolovoza 2010. navršila se godina od smrti jedne od najznačajnijih javnih i političkih osoba u novovjekovnoj hrvatskoj povijesti, **Savke Dabčević-Kučar**.

Rođena je 6. prosinca 1923. na Korčuli. Otac joj je potomak stare bokeljske pomorske obitelji brodovlasnika i kapetana. Kao bruceš filozofije, 1895. sudjelovao je u Zagrebu u spaljivanju mađarske zastave i dobio kaznu zabrane studiranja. Poslije je službovao po Dalmaciji, te se oženio Marijom Novak.

Savka je žensku realnu završila u Splitu, a 1943. odlazi u partizane, šalju je u zbjeg u El Shattu u Egiptu. Nakon rata upisuje se na Ekonomsku višu školu, odlazi i na studij u SSSR, do Rezolucije Informbiroa. Nastavlja studirati u Zagrebu, a 1950. već biva birana za asistenticu na Ekonomiji, za predmet politička ekonomija. Godine 1951. udaje se za diplomiranog inženjera rudarstva Antu Kučara. Dobivaju dvije kćeri, jedna završava kemiju, druga doktorira fiziku. Već kao profesorica, ranih šezdesetih, dobiva Fordovu stipendiju i boravi godinu dana u SAD-u i Francuskoj.

Politički je trajala jako kratko, u dva navrata – sedamdesetih i devedesetih godina prošlog stoljeća. S obzirom na karizmu i dugovječnost poštovanja koje je, premda zabranjena, uživala ona dva desetljeća "hrvatske šutnje" u cijelom svom narodu, njezina "epizoda" je ipak duboko usađena u emocije Hrvata.

Stav

Četvrtog srpnja ove godine, u jednom pisanom mediju, uvaženi akademik i čelni čovjek visoke znanstvene institucije priopćio je svoj stav u svezi „konfesionalnog preskubanja“ ili svojatavanja kulturnog nasljeđa pripadnika manjinskih naroda u Crnoj Gori. Ističući, sasvim ispravno, da je nasljeđe manjinskog naroda i njegovo, te da nitko nema pravo da ga nosi u „miraz“ drugoj državi. Ali, ta konstatacija ne bi bila povod da i ja iznesem svoj stav, jer u njoj nisam našao ništa čime se ne bih suglasio s mišljenjem uvaženog akademika. Zbog čega bi bila, kada nije u suprotnosti sa europskom koncepcijom zbližavanja različitosti. Ono zbog čega iznosim osobni stav odnosi se na insinuacije u svezi hrvatske manjine i katoličke konfesije u Crnoj Gori.

Ne želim da se osvrćem na njegov stav prema jednoj drugoj konfesiji u Crnoj Gori, ali ne mogu a da ne prokomentiram primjer koji navodi spomenuti autor kada kaže:

„Tako je nedavno predstavnik jednog drugog naroda u Crnoj Gori javno izjavio da njegovoj nacionalnoj manjini pripada i do 80 odsto kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori.“

„Tako se nastavlja preskubanje (da ne kažem dioba) crnogorskog kulturnog nasljeđa: sve što je istočno- pravoslavne provincije pripada Srbima, ono rimokatoličke provincije – Hrvatima, ono islamske Bošnjacima ili Muslimanima“.

Ne ulazeći tko je iznio podatak na koji se uvaženi naučnik poziva, a pretpostavljam da je iz neznanja a ne sa nekom namjerom, jer kultura koju baštine pripadnici hrvatske manjine u Crnoj Gori, nije tolika, ali jeste nesrazmjerna broju njenih pripadnika, odnosno njihovom sudjelovanju u ukupnom stanovništvu Crne Gore. Kolika, ne bih se usudio govoriti u procentima, dok ne bude završen registar kulturnih dobara Crne Gore, naučno-stručno utemeljen, zasnovan na objektivnim kriterijumima, koji se koriste pri utvrđivanju karaktera i kategorije kulturnog dobra.

Nije mi poznato da hrvatska manjina u Crnoj Gori svojata kulturno nasljeđe koje baštini katolička crkva, točnije Kotorska biskupija i Barska nadbiskupija. Odnosno

da svoj nacionalni predznak izjednačava sa konfesionalnim. Da je tako, u Crnoj Gori ne bi bilo 6. 811 Hrvata, već mnogo više, 21 972, koliko ima pripadnika katoličke konfesije u njoj. A to je, 3,54% stanovništva Crne Gore, pa se ne bi borili za cenzus koji im obezbjeđuje ulazak u republički parlament. Mislim da su navedene činjenice dovoljne da obore jedan od primjera koje navodi rečeni autor. Onaj, koji se odnosi na izjednačavanje nacionalnog i konfesionalnog, bar kada je o Hrvatima riječ, i ne samo o njima, nego pripadnicima bilo koje nacije katoličke vjeroispovjesti je neodrživ, jer rimokatolička konfesija ne poznaje nacionalne predznake.

Što se tiče kulturne baštine, koju baštine, a ne svojataju, Hrvati u Crnoj Gori, nju su Hrvati i katolici na ovom prostoru naučili veoma davno da dijele sa pripadnicima iste religije a druge konfesije (crkvu Sv. Luke u Kotoru, Sv. Tekle u Sutormu, Svete Petke u Spiču i dr), da dijele i nematerijalnu kulturnu baštinu (sudjelovanje u obrednim Tripundanskim svečanostima).

Pojedina kulturna dobra, koja baštine Hrvati u Crnoj Gori, bila su predmet svjetske izložbe u Parizu i Moskvi ili izložbene postavke u Zagrebu, 2003. i 2009/10. godine. Svatko od navedenih sudjelovanje bilo je u suradnji i uz odobrenje Ministarstva kulture i sporta Crne Gore. Iako izloženo u Hrvatskoj, nije u njoj ostao „miraz“. Istina je, Hrvati su kao „svoj miraz“ čuvali crkvu na kojoj je ispisan grafit: „Ovu crkvu treba zapaliti“.

Da su kulturna dobra koja baštine Hrvati u Crnoj Gori dostupna svima govore Muzej sakralne umjetnosti u crkvi svetog Nikole u Perastu, Arheološko-etnološka zbirka na otoku Gospe od Škrpjela, Muzej sakralne umjetnosti u Bazilici – Katedrali svetog Tripuna u Kotoru, Biskupski arhiv i Franjevačka biblioteka u Kotoru, itd.

Istina, „svojatanja“ koja se čuju od ponekih turističkih vodiča (nijesu u korist Hrvata niti katolika u Crnoj Gori), ali to ne doživljamo drugačije osim kao neznanje. Arte facta govore sama za sebe kao i „ono što na tvrdoj stijeni piše ne izbriše niko više“.

Ovo je moj osobni stav. Smatrao sam potrebitim da ga priopćim, jer nisam čuo niti pročitao reagiranja od onih koji imaju mandat da govore u ime pripadnika hrvatske manjine u Crnoj Gori. Ja koristim mandat da govorim u osobno ime.

(Ime i adresa poznati redakciji)

**PUTOPIS: OD MOSTARA, PREKO DUBROVNIKA,
DO BOKE KOTORSKE I CETINJA**

*Kraljevsko pozorište Zetski dom:
Premijeru drame kralja Nikole
prije sto godina odigralo je
Kraljevsko zemaljsko hrvatsko
kazalište iz Zagreba*

E, da mi je dočekati...

Silno zaljubljen u svoju unuku i ponosan na njene velike uspjehe, djed Nikola, inače čovjek u posve poodmakloj životnoj dobi, neprestano je, kažu mi, ponavljao: - E, da mi je dočekati da moja Vladana zasniva s velikim orkestrom, pa onda mogu i umrijeti!

I dogodila se ta velika noć. Vladana je svirala s velikim orkestrom i oduševila prisutnu publiku. Ni slutiti nije mogla da tu radost neće izdržati srce njezinog djeda

**Piše:
Josip MUSELIMOVIĆ**

Utorak ujutro, 9. srpnja, dok se grad spremao za novi dan, pošao sam put Dubrovnika i njegove ljetne čarolije. Na putu prema Buni, iz jednoga i drugog pravca, pristizale su kolone vozila. Užurbani promet nametnuo je pitanje: kojim putem poći - dolinom rijeke Neretve preko Počitelja, Čapljine i Metkovića ili onim, nešto težim, koji vodi preko Stoca, Ljubinja i Trebi-

nja?

Ne znam ni zašto, u jednom času, i po tko zna koji put, presudio je pogled na kulu s desne strane puta. Ista ona u kojoj je stolovala neobična osoba burne hercegovačke povijesti. Nikada nisam posjetio grad herceg-Stjepana i nikada, do kraja, upoznao njegovog gospodara.

O svakome, pa tako i o ovom vladaru, mogu se čuti različite priče i različite anegdote. Tako jedna govori da je bio čovjek prijeke naravi, da se ženio i razvodio, da je sinove rastjerao. a na času svoje smrti, u Herceg-Novu pozvao katoličkog, bogumilskog i pravoslavnog svećenika. Da je u to vrijeme bilo hodža i imama, vjerojatno bi se i oni našli na ispraćaju njegove grešne duše.

Ni u tajnom Dubrovačkom arhivu nema podataka koji bi pomnije rasvijetlili ovu zanimljivu povijesnu osobu. Tek toliko, zapisano je: - Danas je zasjedalo Malo vijeće. Odobrena je tražena pomoć nezasićenom herceg-Stjepanu.

Bez obzira na priče, anegdote i zapise, gradu herceg-Stjepana trebalo bi posvetiti dužnu pažnju.

Ovo drevno zdanje i rodna kuća kraljice Katarine, mogli bi postati zanimljivo turističko odredište. Naš hercegovački Bobovac, naš Medvedgrad.

S takvim mislima, pošao sam usponom, serpentinama i čudnim zavojima. Kada putujete Hercegovinom, naravno, ako ne pratite tok rijeke Neretve, uvijek se negdje penjete i nadate ravnom putu. A ono, za jedan tren, pred vama se pojavi novo brdo i nova prepreka.

Nakon što sam svladao uspon i iza sebe ostavio mostarsku dolinu, zastao sam u Rotimljama. Ovo malo, pitomo hercegovačko mjesto, sa svojim kućama i kućicama, prodavaonicama i restoranima,

tornjevima i minaretima, prolaznika poziva na predah. Tako sam i sam zastao i u vikend-kući posjetio roditelje Miljenka Puljića.

Želio sam ih pozdraviti i čestitati Miljenkov znanstveni,

magistarski uspon. Srećko, Miljenkom otac, čovjek vesele naravi i urođenog mostarskog „liskaluka“, kratko mi odgovori:

- Ne znam što je preskakao - što odmah nije doktorirao!?

Otvorenje 61. Dubrovačkih ljetnjih igara

- I ja tako mislim, dragi Srećko - odgovorih još kraće.

Matija, Miljenkova majka, blagim osmijehom, i još blažim pogledom, isprati me i poželi sretan put.

Nakon sat vremena vožnje,

nakon bezbroj zavoja, s desne strane puta, ukaza se pogled na Ravno. Znam, danas je u svome rodnom mjestu dr. Jure Burić, bivši župan dubrovački.

- Ako navratim, morat ću ponovo gledati strahote barbarskog razaranja maloga i pitomog gradića i slušati priče o postavljanju spomenika velikom znanstveniku Ruđeru Boškoviću - pomislih.

Dobro je i to znati. Dobro je znati da su na ovoj grudi postojbine Ruđera Boškovića, Ive Andrića i Vladimira Preloga.

Slušajući županova objašnjenja i oduševljenja, pomislih kako treba realizirati i Odluku Matice hrvatske, i u gradu Mostaru postaviti spomenike bosanskohercegovačkim nobelovcima. Ivo Andrić i Vladimir Prelog, zajedno, jedan do drugog. Može li biti većeg ponosa?

I konačno, evo, posljednjih serpentina i pogleda na Župu dubrovačku. Na graničnom prijelazu nije bilo puno vozila. Nije bilo očekivane turističke gužve.

Morao sam malo požuriti. Na dogovorenom mjestu, u ambijentu prelijepog Restorana „Domino“, čekao nas je dr. Ivica Prlender.

Iz Sarajeva je došao proslavljeni operni umjetnik Ivica Šarić, iz Ljubljane Darko Brlek, predsjednik Saveza europskih festivala. Iz Zadra - Renato Švorinić, ravnatelj Zadarskog kazališnog ljeta. Iz Zagreba - mr. Miljenko Puljić, ravnatelj Zagrebačke filharmonije. I, na radost svih nas, došla je i gospođa Ivana Šutej, s kćerkom Emom i sinom Nikšom, slikom i prilikom oca Vjekoslava.

Bila je to prigoda još jednom nazdraviti uspješnom okončanju Mostarskog proljeća-Dana Matice hrvatske i sutrašnjem početku 61. Dubrovačkih ljet-

nih igara. Tako je bilo.

Točno u devet sati, nakon što su se oglasila zvona s Katedrale Sv. Vlaha, iz susjednog Kneževog dvora, počela je izlaziti duga kolona zvanica.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović, predsjednik Republike Slovenije dr. Danilo Tirk, ravnatelj Dubrovačkih ljetnjih igara dr. Ivo Prlender, brojni ministri, župani, gradonačelnici, kulturni poslanici, himna i podizanje zastave Libertas.

Nakon što su umjetnicima predani ključevi grada, uslijedio je vatromet, svečani prijem, čestitke i najbolje želje za uspjeh ovogodišnje dubrovačke ljetne čarolije.

Prije nekoliko dana, u uredu sam zatekao svečano pismo predsjednika Crne Gore, gospodina Filipa Vujanovića. Bio je to poziv za prijem koji priređuje na Cetinju, u povodu Dana državnosti. Na vrijeme sam pošao, i miru proputovao biserom Jadranskog mora, proputovao Bokom kotorskom i njenim draguljima: Herceg-Novim, Perastom, Kotorom i Budvom. Bilo je to putovanje kroz stoljeća slavni bokeljskih mornara. Cetinje, drevna prijestolnica Crne Gore, polako, ali sigurno, vraća se svome sjaju. U ugodnom druženju, još jednom sam zahvalio predsjedniku Crne Gore na prošlogodišnjem dolasku u Mostar i sudjelovanju na svečanosti otvorenja Mostarskog proljeća.

S ovom odvjetničko-lijebičkom obitelji veže me dugogodišnje prijateljstvo.

Rano ujutro, ljubazni domaćini povelili su me u podnožje Lovćena, u opjevano planinsko izletište Ivanova Korita. U jednom času, prihvatio sam poziv i pošao „osvojiti“ Lovćen, posjetiti mauzolej, i vidjeti epohalno djelo Ivana Meštrovića.

Do vrha Lovćena, do Njego-

ševog mauzoleja, trebalo je svladati 471 stepenicu, popeti se na 1660 metara nadmorske visine, i doći na vidikovac s kojega „puca“ vidik na sve četiri strane.

Na ulazu u mauzolej, svakoga posjetitelja dočekaće Karijatide, dva ženska stilizirana lika visoka četiri metra i teška 15 tona. Isklesane u jablaničkom mramoru.

U tome istom mramoru, slavni je Meštar isklesao lik Petra II. Petrovića Njegoša. Kada čovjek zastane i pogleda skulpturu visoku 3,75 metara i tešku 28 tona, mora zanimati i

kakva, osim kriške sira i plečke od ovna. Taj moj posao je, kako kažu Francuzi, „hommage“ pjesniku i narodu koji ga je rodio.

Sutra ujutro, preko Njeguša, rodnoga mjesta Petra II. Petrovića, pošao sam prema Kotoru. Put je uzak i vijugav, ali pogled na Bokokotorski zaljev je nešto što treba doživjeti.

- Ne, to nije moguće opisati! - priznavali su i velikani pisane riječi.

Prijepodne sam proveo s maestrom Ratimirom Martinovićem, umjetničkim ravnateljem Kotor Arta i kolegom Vladom Begovićem, ravnateljem

petnaestogodišnje djevojčice Vladane Perović. Među brojnim uzvanicima, u prvome redu, sjedila je majka nadarene djevojčice, inače profesorica glasovira, i djed Nikola, također profesor glazbe. Silno zaljubljen u svoju unuku i ponosan na njene velike uspjehe, djed Nikola, inače čovjek u posve poodmakloj životnoj dobi, neprestano je, kažu mi, ponavljao:

- E, da mi je dočekati da moja Vladana zasniva s velikim orkestrom, pa onda mogu i umrijeti!

I dogodila se ta velika noć. Vladana je svirala s velikim orkestrom i oduševila prisutnu publiku. Ni slutiti nije mogla da tu radost neće izdržati srce njezinog djeda.

Dok je publika ustajala i frenetično pljeskala, prof. Nikola ostao je u svojoj stolici i, s ushitom, otišao u neki drugi svijet. Uza sve počasti, sutradan je pokopan na Gradskome groblju u Kotoru.

U našim sjećanjima živi don Branko Sbutega. Sjećamo se njegovog dolaska s Gradskom glazbom Kotor i slavnom Bokeljskom mornaricom. Sjećamo se i ovogodišnjeg nastupa maestra Ratimira Martinovića. Na tragu dobre kulturne suradnje Mostara i Kotora, vjerujemo u skoro potpisivanje sporazuma. Sporazuma između Mostarskog proljeća - Dana Matice hrvatske i Kotor Arta, između dviju međunarodnih kulturnih manifestacija koje su pod zaštitom Saveza europskih festivala i UNESCO-a.

Nastavak izvrsne kulturne suradnje, vjerujem, nastaviti će se već dogovorenom velikom monografskom izložbom našega slikara i arhitekta Marina Topića.

Do neke nove prigode, želim Vam ugodan odmor.

www.maticahrvatska-mostar.ba

upitati se: je li ikada i igdje, nakon Michelangela, na svijetu postojao veći kipar!? Zanimljivo je da u Mostaru svoje ulice imaju hajduci, razbojnici i marginalci, ali ne i ovako veliki svjetski umjetnik. Bilo bi lijepo da ova opaska potakne razmišljanje o potrebi imenovanja jedne ulice imenom Ivana Meštrovića.

I sam umjetnik bio je sretan i ponosan. U pismu Vladi Crne Gore veliki Meštar napisao je:

- Honorara ne bih tražio ni-

Gradske glazbe Kotor, bliskim srodnikom pokojnog don Branka Sbutega.

Te iste večeri, pred Katedralom Sv. Tripuna, sagrađenoj prije 1200 godina, otvorena je Internacionalna kulturna manifestacija Kotor Art. I ove godine pod visokim pokroviteljstvom UNESCO-a. Grad je živio za ovu večer i ovu svečanost.

Bilo je i razloga. Bilo je to prvo predstavljanje Simfonijskog orkestra Crne Gore i mlade, čudesno nadarene pijanistice,

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država, Hrvatske i Crne Gore.

Distribuirana se na kioscima u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

102 fm

**SKALA
RADIO
Kotor**

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

99.0 MHz 95.3 MHz

RADIO KOTOR

www.radiokotor.com

Hrvatski glasnik

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

18 eura

na žiro račun
510-4741-76
Crnogorska komercijalna
banka

Za Hrvatsku:

180 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

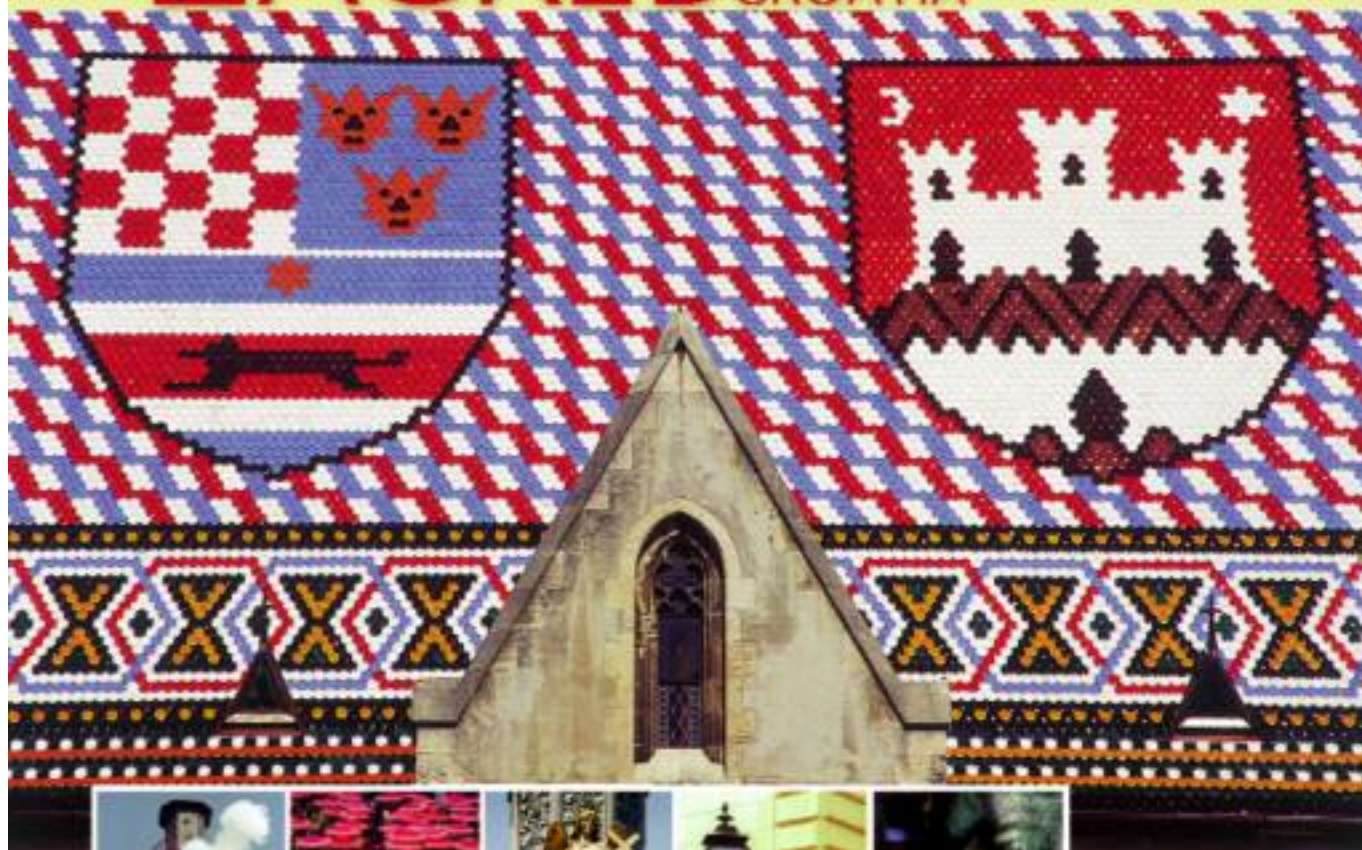
Za inozemstvo:

24 eura

na devizni račun HR
7723600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7, 20 000
Dubrovnik

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Pretplatiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel: +385 1 481 40 51, 481 40 52, 481 40 54, fax: +385 1 481 40 56

e-mail: info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

INA CRNA GORA d.o.o. PODGORICA

Podgorica - 18 JULA 33, 81000 Podgorica

tel: +382 20 218 302

+382 20 218 303

+382 20 218 803

fax: +382 20 218 804

e-mail: inacg_podgorica@t-com.me

INA CRNA GORA d.o.o. TIVAT

Durmidran-Mrčevac, 85320 Tivat

tel: +382 32 66 03 15

fax: +382 32 67 11 42

www.inacg.me

INA CRNA GORA